ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ДАВР

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 157 (13.419).
14 ИЮЛЬ 1966 йил
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

◆ **ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР!** Донгдор механизатор Мамажон Дадажоновнинг оташин чақириғига жавобан ҳозирги долзарб кунларда ғўза парваришини ҳар тарафлама кучайтириш билан бирга барча пахта териш машиналарини йиғим-теримга шай қилиб қўйайлик!

◆ **Механизатор кадрлар тайёрлашга алоҳида аҳамият берайлик!**

◆ **Пахтачиликни комплекс механизациялаштирган илғор хўжаликларнинг тажрибаси кенг ёйилсин!**

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРГА «ЗАНГОРИ ЁҚИЛҒИ»

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қишлоқ жойларни газлаштириш суръатларини янада кучайтириш ва Ўзбекистон ССР аҳолисини газ билан таъминлашни яхшилаш чоралари тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Қарорда айтиладики, кейинги йилларда республикамиз газ хўжалигини вужудга келтириш соҳасида анча иш қилинди. Йирик табиий газ конларининг очилганлиги ва ўзлаштирилганлиги, магистрал газ қувурлари ва газ тақсимловчи шохобчаларнинг қурилганлиги бунга ёрдам берди. 1959—1965 йилларда Ўзбекистонда бир ярим минг километрдан ортиқ узунликда газ тақсимловчи шохобчалар ва йилига 55 минг тонна газ сиғдирган станциялар ишга туширилди. 412 минг квартира газ билан таъминланди. Республиканинг 37 [illegible] 71 район маркази, шаҳар типидаги 208 посёлка ва аҳоли яшайдиган бошқа пунктлар, 141 совхоз ва 237 колхоз газ олмоқда. 320 саноат корхонаси, 3500 дан ортиқ коммунал-маиший корхоналар ва 400 га яқин иситиш қозонлари газ билан ишлашга кўчирилди.

Аммо, дейилади қарорда, қишлоқ жойларни газлаштиришнинг ҳозирги суръатлари ҳали қониқарли эмас. 1966 йил 1 январига қишлоқ жойларда атиги 75 минг квартира, яъни жами квартираларнинг 5,3 проценти газлаштирилган.

Иттифоқ ҳукумати бераётган ёрдам ва республикамиздаги мавжуд бўлган резервлар Ўзбекистон ССР нинг қишлоқ жойларида газ хўжалигини ривожлантиришнинг илгари мўлжалланганга қараганда анча катта суръатларини таъминлаш имконини беради. [illegible]

Қишлоқ жойларни газлаштириш соҳасидаги [illegible]

[illegible]

Шаҳар ва қишлоқларни суюлтирилган газ билан таъминловчи корхоналар шохобчалари кенгайтирилмоқда. Олтиариқ ва Фарғона нефтни қайта ишлаш заводларида [illegible]

Газ конденсатини [illegible]

1966—1970 йилларда Ўзбекистон ССР-нинг қишлоқ жойларида газ шохобчаларини қуриш, уй-жой фондини, қишлоқ хўжалик корхоналарини, ишлаб чиқариш корхоналарини, шунингдек коммунал-маиший корхоналарни газлаштириш учун ажратиладиган қўшимча маблағларнинг миқдори тасдиқланди.

Колхоз ва совхозларнинг территорияларида 2300 километрдан ортиқ узунликда посёлкалараро газ шохобчалари ва газ тарқатиш шохобчалари қурилади. Беш йил ичида қишлоқ жойларда 750 минг квартира газлаштирилади, шу жумладан бу квартираларнинг учдан икки қисми суюлтирилган газ билан таъминланади. 1935 ишлаб чиқариш корхонаси, шу жумладан 62 қуритиш-тозалаш цехи, 158 пахта сушилкаси, [illegible] 651 парандачилик фабрикаси, [illegible] жами 261 минг квадрат метр [illegible] теплицалар газлаштирилади.

Ўзбекистон ССР Госпланига, Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалиги, [illegible] министрлигига область ижроия комитетлари билан биргаликда уй-жой фондини, ишлаб чиқариш ва коммунал-маиший объектларни газлаштириш соҳасидаги ишлар, шунингдек областларга етказиб берувчи ва тарқатувчи газ шохобчаларини қуриш соҳасидаги ишлар ҳажмини ҳар йили тақсимлаб бориш топширилди. [illegible]

Қишлоқ жойларда посёлкалараро газ шохобчалари ва газ тарқатувчи шохобчаларни қуриш, уй-жой фондини ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш корхоналарини газлаштириш соҳасидаги ишларни бажариш СССР Газ саноати министрлигига пудратчилик асосларида топширилади. Шу билан бирга, бу министрликнинг ўз капитал маблағлари ҳисобига 705 километр узунликдаги магистрал газ шохобчалари ва газ тақсимловчи станцияларга газ етказиб берувчи тармоқлар қурилишини таъминлаяжаги маълумот учун қабул қилинди.

Посёлкалараро шохобчалар ва газ тарқатиш шохобчалари қурилиши ҳамда колхоз ва совхозларни газлаштириш бўйича заказчи вазифасини бажариш Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлигига, қишлоқ жойлардаги бошқа корхоналар ва муассасаларни газлаштириш бўйича эса тегишли министрликлар ҳамда бошқармаларга топширилди.

СССР Давлат банкининг инструкциясига биноан, колхоз правлениеларига колхозларни ва колхозчиларнинг уйларини газлаштириш учун сарф қилинадиган маблағларни планга мувофиқ, Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлигининг капитал қурилиш марказлаштирилган счетига ҳар кварталда топшириб туриш тавсия этилди.

«Узгипрокоммунгаз» лойиҳалаш институтига қишлоқ жойларда газлаштириладиган барча объектларнинг лойиҳаларини тузиб чиқувчи асосий институт вазифаси юкланди.

Қарорда газлаштириш соҳасидаги техникавий ишларнинг бажарилишини таъминлаш чораларига алоҳида эътибор берилди. Ўзбекистон ССР Госпланига ва Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат ва Коммунал хўжалиги министрликларига «АКХ-СМ» типидаги иситиш печларини, газ ўчоқлари ва бошқа ускуналарни ишлаб чиқаришни ташкил этиш тўғрисидаги таклифларни уч ой ичида тайёрлаб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилди. Фермаларни ва бошқа биноларни иситиш учун инфрақизил нурлатувчи асбоблардан кўпроқ фойдаланилади. Қўқон, Тошкент ва Фарғона газ аппаратлари заводларида машина-ускуналар ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети уй-жой фондини, колхоз ва совхозлардаги коммунал-маиший корхоналар ва ишлаб чиқариш корхоналарини газлаштириш ёрдами билан қишлоқ жойлардаги аҳолининг турмуши ва маданиятини юксалтиришга жуда катта аҳамият бериб, Ўзбекистон Компартиясининг барча район ва область комитетларига, шаҳар, район, область ижроия комитетларига, барча министрликлар ва бошқармаларга қишлоқ жойларни газлаштириш программасини амалга оширишда бутун чоралар билан амалий ёрдам кўрсатишни топширдилар. Республикадаги барча партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг куч-ғайратини сарф қилиш йўли билангина қишлоқ жойларни газлаштиришнинг шундай катта программасини муваффақиятли суратда амалга ошириш мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шу қарорда қишлоқ жойларда газлаштириш юзасидан олдимизга қўйилган вазифалар муваффақиятли амалга оширилади, деб ишонч билдирдилар.

Уста деҳқон Собир Шайхов Янгийўл районидаги «Москва» колхозида қарийб ўттиз йилдан буён сувчилик қилади. У ғўза парваришининг ҳозирги масъулиятли даврида ўз вазифасини сидқидилдан бажаряпти, экинни ҳондириб суғориб, кун сайин яшнатяпти. Суратда: ўртоқ С. Шайхов.

А. Абалян фотоси.

СУВ ВА ҲОСИЛ

Сув камчил бўлган ўтган хўжалик йилида колхозимиз гектаридан 32,8 центнердан, бригадамиз 40 центнердан ошириб хирмон кўтарди. Суғоришнинг прогрессив методи — группа усулида суғориш тажрибаси кенг қўлланилди. Сувчиларга ғамхўрлик кучайтирилди, юқори разряд бўйича ҳақ тўлаб борилди. Июнь, июль ва август ойларида иш кунига тўла ҳақ тўланди.

Группа усулида суғоришда гап кўп. Биринчидан, кўплаб вақт ва маблағ тежалади, ғўза ўз вақтида суғорилади, ҳосилдорлик ошади. Иккинчидан, сув нобуд бўлмайди, оз сув билан кўп майдондаги ғўзани суғориш имконияти туғилади. Яна пайкаллар пешма-пеш етилиб, тракторларнинг унумли ишлаши мумкин бўлади. Пайкалларнинг бирида ғўза қатор оралари юмшатилаётган бўлса, иккинчиси суғорилади. **Бригадамизда бултур бир тонна пахта етиштириш учун бошқаларга қараганда 25 процент кам сув сарфланди. Ҳосилдорлик эса ошиқ бўлди.**

Ғўза парвариши бир-бирига боғлаб олиб борилиб, пахта етиштиришга қилинган сарф-харажатлар камайди. Бригада бўйича мавсумий ишларнинг биринчи даврида 1372 сўм тежаб қолинди. Иккинчи даврда ишлаб чиқариш планидаги 6740 сўм ўрнига 5713 сўм харажат қилинди. Демак, йил бўйича пахта етиштиришга қилинган пул-материал харажатларидан қарийб беш минг сўм маблағ тежаб қолинди. Бундан бригада аъзолари, шу жумладан сувчилар ҳам катта манфаатдор бўлдилар. Бошқа бригадаларда ҳам сув ва сарф-харажатлар кўплаб тежалгани туфайли, колхозда бир йил ичида ҳосилдорлик гектар бошига 6,4 центнер ошди. Йиллик даромад тақсимотида ҳар иш кунининг қиммати пландаги 2 сўм 74 тийин ўрнига 5 сўм 25 тийиндан бўлди. Ҳар бир механизаторнинг ўртача ойлик иш ҳақи 167 сўм ва сувчиники 190 сўмдан тушди.

Колхозимиз бу йил гектаридан 40 центнердан, биз сувчилик қилаётган 4-бригада эса гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» етиштиришни мўлжаллаяпти. 1130 гектар ердаги ғўза биринчи сувдан чиқди. Бригадамизнинг талай майдонларидаги ғўзаси иккинчи марта суғорилди.

Маълумки, мўл ҳосил етиштиришда тупроқда намнинг етарли бўлиши катта аҳамиятга эгадир. Иссиқ кунларда нам етарли бўлса, ёш ғўза нормал ривожланади, ўсади. Ўсимлик томирлари яхши ёйилади ва ғўзага керакли озуқани етказиб бериб туради. Биз чуқур эгатларга фақат жилдиратиб сув тараймиз. Эгатнинг ҳамма жойини бир текисда заҳлатамиз. Беш-олти киши суғоришни бир пайкалда бирдан ўтказамиз. Сувни группа усулида бошқариш амалда яхши натижа беряпти. Яъни суғоришлар орасидаги муддатларни чўзиш, сарфланадиган сувни тежаш имкониятини беряпти.

Бригадамиз пахта майдони олти картадан иборат. Қайси карта қачон суғорилиши бригада табелчиси томонидан ёзиб борилади. Суғориш олдидан чуқур эгат олинади, ўқариқлар чиқарилади. Сўнгра сувчилар билан механизаторлар ўрин алмашадилар. Шундай қилиб, карталар бирин-кетин суғорилади. Механизаторлар унумли ишлашадилар. Ғўзани группа бўлиб суғориш ҳам, қатор ораларини юмшатиш ҳам график асосида олиб борилмоқда.

Мўл ҳосил етиштириш учун ҳар бир эгатни, ҳар бир ғўза тупини усталик билан суғориш талаб қилинади. Сув — ҳосил тақдирини ҳал қилади.

Х. МАМАТОВ.
А. ЖЎРАЕВ.
Пайариқ районидаги Калинин номли колхознинг сувчилари.

КРЕМЛДА СУҲБАТ

13 июлда Кремлда СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин Ҳиндистон бош министри Индира Ганди билан суҳбат қилди.

Самимий, дўстона суҳбат вақтида ҳозирги халқаро аҳвол, шунингдек Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини янада ривожлантириш ва кучайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Суҳбатда Совет томонидан СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, СССР Министрлар Советининг ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, Совет Иттифоқининг Ҳиндистон республикасидаги элчиси Н. А. Бенедиктов, СССР ташқи ишлар министрлиги Жанубий Осиё бўлимининг мудири В. И. Лихачёв қатнашдилар.

Суҳбатда Ҳиндистон томонидан ташқи ишлар министри Сардор Сваран Сингх, бош министрнинг секретари Л. К. Жха, ташқи ишлар министрлигининг секретари Т. Н. Кауль, Ҳиндистон республикасининг Совет Иттифоқидаги муваққат ишлар вакили Р. Жайпал, бош министрнинг матбуот масалалари бўйича маслаҳатчиси Б. Г. Вергезе қатнашдилар. (ТАСС).

ШАЙЛАНЯПМИЗ

Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг машина теримига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш юзасидан белгилаган тадбирлари ва машҳур механизатор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон Дадажоновнинг хати билан танишиб чиқдик. Дарҳақиқат, машина теримига ҳозирдан пухта тайёргарлик кўриш, терим машиналарига кенг йўл очиб бериш ниҳоятда муҳимдир. Йил бўйи қилинган меҳнатнинг самараси — мўл ҳосилни тез ва нобуд қилмай йиғиб олиш кўп жиҳатдан техникага боғлиқ.

Хўжалигимиз аъзолари пахтачиликда комплекс механизацияни жорий қила бориб, анча тажриба орттирдилар. Ўтган йили 1300 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 37.4 центнердан «оқ олтин» етиштирилди, 4862 тонна пахтанинг 1694 тоннаси «зангори кема»лар билан териб олинди. Бу, анча киши-кунини, 16 минг сўм маблағни иқтисод қилиш имконини берди. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган механизатор Уғилжон Нуруллаева бошлиқ бригада гектаридан 40.3 центнердан пахта етиштириб, ялпи ҳосилнинг 60 процентдан кўпроғини машина билан йиғиб олди.

Бу йил колхоз бўйича пахта ҳосилдорлигини 40 центнерга етказиш, ҳосилнинг 65-70 процентини машиналар билан териб олишни мўлжаллаяпмиз. Мавжуд 25 та терим машинаси, жумладан 12 та «ХТ-1,2» маркали машина мавсумга тайёрланмоқда. «Узсельхозтехника» район бирлашмаси ва колхоз устахоналарида машиналар ремонти тезлаштирилаётир, бу ишда сифатга жиддий эътибор берилмоқда.

Шу кунларда ғўзани машина теримига мослаб ўстириб, агротехника тадбирлари комплексини бир-бирига боғлаб амалга ошираётирмиз. Ғўзалар узунасига ва кўндалангига уч марта культивация қилинди, икки марта озиқлантирилди, суғориш ўсимлик талабига қараб ўтказилмоқда, ғўзага «шарбат» оқизилмоқда. Далалар бегона ўтдан тозаланди.

Механик-ҳайдовчилар тайёрлаш диққат марказимизда. Ҳамма машиналарга механик-ҳайдовчи бириктирилган. Лекин, теримни икки сменада ташкил қилмоқ учун терим бошлангунча «Узсельхозтехника» район бирлашмаси қошидаги курсда яна 10-15 кишини ўқитиб олмоқчимиз. Дефолиацияни сентябрнинг дастлабки кунларида ўтказиш учун тараддуд кўрилмоқда, дориворлар ташиб олинаётир.

Йиғим-терим даврида терим машиналарига техника хизматини яхши йўлга қўйиш, кўчма устахона ташкил этиш, ҳар бир машинани тўла қувват билан ишлатиш учун ҳозирдан бошлаб тайёрланмоқдамиз. Машина теримига ҳар тарафлама шай бўлиб киришиб, бу йил теримни механизациялашда олға томон яна бир дадил қадам қўямиз.

О. ХУЖАНИЁЗОВ,
Хива районидаги «Тошкент» колхозининг раиси.

ВАЪДАЛАРИНИ БАЖАРДИЛАР

Юқори Чирчиқ районидаги «Гулистон» колхозининг аъзолари давлатга пландан ташқари дон сотиш юзасидан олган мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар.

Ғалла ўрим-йиғимида Зокир Қурбонов, Муҳит Саидов бошлиқ бригадалар, комбайнчилардан Муҳсим Бенов, Шариф Турсунов, Туроб Эшматов ва бошқалар катта муваффақиятларга эришдилар. (УзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Қ. С. ЗОИРОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўртоқ Қаюм Собирович **Зоиров** Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри қилиб тайинлансин.

Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.

Узбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1966 йил 13 июль.
Тошкент шаҳри.

43 МИНГ ТОННА ҒАЛЛА БЕРАМИЗ

КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошириш учун курашаётган районимиз меҳнаткашлари ғаллачиликни ривожлантиришда яхши натижаларга эришмоқдалар. Улар бу йил 91.243 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирдилар. Буни ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 8 центнер дон олинаётганлигидан билиш мумкин. Пешқадам колхоз ва совхозлар, бўлим ва бригадалар гектаридан 14-15 центнердан ҳосил оляптилар.

Маълумки, ғалла ўрим-йиғими қисқа муддатли ва ғоят масъулиятли кампания ҳисобланади. Ғаллакорларимиз буни ҳисобга олиб, ўрим-йиғимга пухта тайёргарлик билан киришдилар. Район партия комитети, колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари ҳосил ўримини зарбдор фронт деб эълон қилдилар.

Мана, районимиз олтин бошоқ ижодкорлари давлатга қарийб 26 минг тонна дон сотиб, йиллик планни анча ошириб бажардилар. Улар план бажарилгач, бу йил ялпи ҳосилни 75 минг тоннага етказиш ва давлатга ҳаммаси бўлиб 43 минг тонна дон сотиш ҳақида сўз бердилар. Эндиги навбат мажбуриятга. Ҳозирги вақтда ҳосилнинг қолган қисмини ўриб-йиғиб олиш ва давлатга дон топширишни жадал суръатлар билан давом эттирган ҳолда, хўжаликларда етарли миқдорда уруғлик фонди ҳам жамғарилмоқда.

Илғор хўжаликлар районда плаиннинг муддатидан илгари бажарилишига катта ҳисса қўшдилар. 1-«Ғаллаорол» совхози планни анча ошириб адо этди. Хўжаликда етарли миқдорда уруғлик жамғариб қўйилди. Совхоз ғаллакорлари давлатга топшириладиган дон миқдорини 3000 тоннага етказиш юзасидан олган қўшимча мажбуриятларини ҳам тезроқ адо этиш учун интиляптилар. Шунингдек «Победа», «Гулистон», Ленин номли колхозларда ҳам давлат плани тўла адо этилди.

Шуни эътироф этиш керакки, районда дастлаб ғалла ўрим-йиғими ва давлатга дон топшириш соҳасида сусткашликка йўл қўйилди. Бунга ташкилий ишлардаги нуқсонлар, мавжуд техниканинг тўла қувват билан ишлаши таъминланмаганлиги сабаб бўлди. Шу туфайли «Совет Ўзбекистони» газетаси бизни тўғри танқид қилди. Район партия комитети, район ижроия комитети ва қишлоқ хўжалик бошқармаси, хўжаликларнинг раҳбарлари ва бошланғич партия ташкилотлари мақолада кўрсатилган камчиликларни бартараф этиш, ўрим-йиғим ва давлатга дон топшириш суръатини кучайтириш юзасидан зарур чоралар кўрдилар. Шу туфайли районимиз ғаллакорлари ва 1-«Ғаллаорол» совхози коллективи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини икки марта олишга муваффақ бўлдилар.

Шу кунларда районимиз меҳнаткашларининг бутун диққат-эътибори ҳосилнинг қолган қисмини тезроқ ўриб-йиғиб олишга қаратилган. Улар бу ишни муваффақиятли тугаллаб, давлатга 43 минг тонна Ғаллаорол дони сотиш, етарли миқдорда уруғлик фонди жамғариш, республиканинг колхоз ва совхозларига 5500 тонна аъло сифатли уруғлик етказиб бериш юзасидан олинган юксак мажбуриятни ҳам албатта бажарадилар.

Э. ХИДИРОВ,
Ғаллаорол район партия комитетининг биринчи секретари.

ҒОЛИБЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

СССР халқ хўжалиги ютуқлари Виставкаси Бош комитетининг қарорига биноан республикамиз қишлоқ хўжалик илғорларидан 1182 киши медаль ва пул мукофотлари билан тақдирланди. Улар орасида Янгиариқ районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг раиси Маҳмуд Ҳайитов, Поп районидаги Ленин номли колхоз раиси Аҳмаджон Одилов, Қўрғонтепа районидаги «Комсомол» колхозининг пиллачилик звеноси бошлиғи Меҳринисо Аҳмедова ва бошқалар бор.

Р. ЭГАМБЕРДИЕВ.

Хоразм области. Туямўйин гидроузели беш йилликнинг зарбдор қурилишларидан бири. Суратда: ана шу улкан ирригация қурилишидан бир кўриниш.

Н. Ключнева фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

РЕЗЕРВЛАРНИ ИШГА СОЛАЙЛИК

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИДАН

Зилзила оқибатларини тезроқ тугатиш имконини берадиган ички резервларни ғайрат билан ишга солиш керак. Тошкент шаҳар партия комитетининг 12 июлда бўлиб ўтган пленумида чиқарилган асосий хулоса ана шундан иборат бўлди. Пленум Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленумининг якунлари ва шаҳар партия комитетининг вазифаларини муҳокама қилди. Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов доклад қилди.

Пленум қатнашчилари янги уй-жойлар тез суръатлар билан қурилаётганлиги ҳақида, мамлакатдаги барча қардош республикалар, Москва ва Ленинград Тошкентга жуда катта ва тобора кўп ёрдам кўрсатаётганликлари тўғрисида мамнуният билан гапирдилар. Шу билан бирга, «Главташкентстрой» ўзининг бутун бўғинларида меҳнатни яхшироқ ташкил этиб, қурилиш бошқармаларини малакали кадрлар билан мустаҳкамлаган тақдирда уй-жойларни қуриш ва шикастланган биноларни ремонт қилиш ишлари яна ҳам кенг кўламда олиб борилган бўлур эди, деб таъкидлаб ўтилди.

«Главташкентстрой» ихтиёрига қўшимча суратда йигирма минг ишчи юбориш, шу жумладан 5200 кишини шу июль ойидаёқ юбориш зарур, деб топилди. Ҳар бир корхонада, ҳар бир муассасада ишлаб чиқаришга зарар етказмасдан бир қисм одамларни бўшатиб, бинокорлар армияси сафига юбориш имкониятларини қидириб топиш лозим. Қурилишга янгидан келган кишиларга эътибор бериб, зўр ғамхўрлик қилиш, ёш бинокорларга ўқишда ёрдам бериш — трестлар ва бошқармалар, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари раҳбарларининг бурчидир.

Кузга қадар тошкентлик бирон оила бошпанасиз қолмаслиги керак — шаҳардаги партия, совет ва жамоат ташкилотларининг бутун фаолияти ҳозир ана шу нарса билан ўлчанади. Пленум қатнашчилари зилзиладан зарар кўрган кишиларни кўчириб жойлаштириш тўғрисида гапириб, квартираларга одамларни зичроқ қилиб жойлаштириш, маъмурий ва жамоат биноларининг бир қисмини уй-жойлар учун ажратиб бериш сингари резервлардан яхшироқ фойдаланиш зарурлигини кўрсатиб ўтдилар. Бошпанасиз қолган кишиларни кўчириб жойлаштириш — маҳаллий Советлар ижроия комитетларинигина иши бўлмай, балки корхоналар ва муассасаларнинг коллективлари ҳам бу иш билан яқиндан шуғулланишлари лозим.

Пленумда шикастланган уйларни, айниқса мактаб биноларини ремонт қилиш масалаларига кўп эътибор берилди. Партия комитетларига янги ўқув йилига тайёргарлик кўришда мактабларга актив ёрдам кўрсатишга қарор берган Киров райони жамоатчилигининг ташаббусини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш таклиф этилди.

Пленум Тошкент тўқимачилик комбинати, «Таштекстильмаш», Октябрь революцияси номли, экскаватор ва «Компрессор» заводлари коллективларининг ташаббусини қизғин маъқуллади. Бу корхоналарнинг коллективлари шаҳарни тиклаш ва қуришда ҳар бир ишчи ва хизматчининг ишдан бўш вақтида икки юз соат ишлаб бериш мажбуриятини олдилар.

Табиий офатга зўр матонат билан бардош бераётган, ана шу офатга нисбатан юксак уюшқоқлик ва жипслик кўрсатаётган Тошкентнинг мардлиги шарафига монумент барпо этиш тўғрисидаги таклифни пленум қатнашчилари ғоят маъқуллаб кутиб олдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Пленум ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. В. Марцинюк ўртоқлар иштирок этдилар.

Муҳокама қилинган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди. (ЎзТАГ).

ҒАФУР ҒУЛОМ ХОТИРАСИ

Мамлакатимизда совет адабиётининг буюк устаси, Ўзбекистон халқ шоири, республика Фанлар академиясининг академиги Ғафур Ғуломнинг номини ва унинг илҳомбахш ижодини билмайдиган бирор киши бўлмаса керак. У бугун орамизда йўқ, деб айтишга тил ҳам бормайди. Ўз халқига чексиз хизмат қилиш учун бутун ҳаётини ва ижодини сарфлаган ажойиб инсон, жанговар дўст, талантли сўз устаси орамиздан кетди.

Ғафур Ғулом чинакам янги ўзбек совет адабиётини бошлашдек оғир ва шу билан бирга шарафли вазифани адо этган шонли адабиётчилар авлодига мансубдир. У адабиётга катта меҳнат ва ҳаёт тажрибаси билан кириб келди. У адабиётга меҳнаткаш сифатида, солдат сифатида кириб келди. У адабиётга Улуғ Октябрнинг ёрқин ғоялари, Лениннинг тантанавор ишлари куйчиси сифатида кириб келди.

Ғафур Ғулом ижодини Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасини тиклаш ва ривожлантириш тарихидан ажратиб бўлмайди. У халқ билан ёнма-ён туриб улкан ғалабалар ва буюк ўзгаришлар йўлини босиб ўтди. У республика билан бирга ўсди ва унинг поэтик таланти камолга етди. Шоирнинг илк шеърлариёқ янги ҳаёт, совет замонаси, Ленин партияси гимни бўлиб янгради. У катта ғурур ва юксак пафос билан шундай деб ёзган эди:

> Улуғ Октябрнинг тонготарида
> Владимир Ильич қўлингдан тутди.
> Янги тарих учун асос қўйдилар,
> Абадул-абадга толеинг ютди.

Ўзбек совет адабиётининг ривожланиш тарихи шонли воқеалар ва тарихий ҳодисаларга жуда бойдир. Тараққиётимизнинг ҳеч қандай даври йўқки, у Ғафур Ғулом номи билан жуда яқиндан боғланмаган, унинг ижодида ўз аксини топмаган бўлса!

Ҳақли равишда шуни айтиш мумкинки, Ғафур Ғулом Совет Ўзбекистони адабиётида бутун бир даврдир. У замондошларига ўзининг ажойиб шеърларини сахийлик билан ҳадя қилиб келди. Халқ орасидан чиққан, унга бутун қалб қўрини бағишлаган Ғафур Ғулом чинакам ҳақиқий халқ шоири эди. Шунинг учун ҳам Ҳамзадан кейин биринчи бўлиб, «Ўзбекистон ССР халқ шоири» деган юксак ва шарафли унвонга Ғафур Ғулом сазовор бўлиши бежиз эмас.

Ғафур Ғулом шеърий ижодининг халқчиллиги шундаки, у доимо меҳнаткаш кишилар орасида бўлди, халқ ҳаётидан илҳом олди, ўзининг машҳур асарлари учун мавзулар танлади.

Ғафур Ғулом поэзиясининг халқчиллиги шундаки, унинг асарларида қадрдон совет кишиларининг ҳаёти, уларнинг ўй ва истаклари, порлоқ келажакка бўлган ишончи ҳаққоний акс эттирилди.

Ғафур Ғулом асарларининг халқчиллиги шундаки, у ўз асарларида фақат санъаткор ва воқеанависгина эмас, балки воқеаларнинг актив иштирокчиси сифатида, ижодкор, яратувчи сифатида, коммунизм қурувчилари буюк армиясининг жангчиси сифатида гавдаланади. Ҳа, у катта шоир эди. У бутун умр, охирги нафасигача совет адабиётининг ғоявийлиги, партиявийлиги ва халқчиллиги байроғини баланд кўтариб келди.

Ҳозир шоир босиб ўтган ҳаёт ва ижод йўлига назар ташлар эканмиз, Ғафур Ғулом кураш ва меҳнатнинг доимо олдинги сафларида турганига яна бир марта ишонч ҳосил қиламиз.

Биринчи беш йилликлар даврида унинг асарлари Тошкент, Чирчиқ, Фарғона ва Турксиб индустриал гигантлари қурувчилари, ўзбек қишлоқларини янгича, социалистик қайта қуриш учун курашган азамат жангчиларнинг чинакам қуролига айланди.

Улуғ Ватан уруши йилларида, Ватанимиз учун энг оғир дамларда Ғафур Ғуломнинг оташин шеърлари жангчиларни жанговарликка, завод ва фабрикалар, колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашларини меҳнат ғалабаларига чорлади, душман устидан ғалаба қозонишимизга, ҳақиқий ишимиз тантана қилишига уларда ишонч туғдирди, халқларнинг қардошлик оиласини яна ҳам мустаҳкамлаш йўлида хизмат қилди.

Урушдан кейинги даврларда, тинч қурилиш йилларида Ғафур Ғулом худди олдингидек коммунизмнинг буюк ғоялари учун актив ва фаол курашчилар сафида бўлди. У янги ҳаёт қурилишида иштирок қилишни доимо муҳим зарурат, ўзининг биринчи даражали партиявий ва гражданлик бурчи деб билди.

Ғафур Ғулом республиканинг ва бутун мамлакатнинг ҳар бир ютуғидан чин қалбдан қувонарди. Совет кишиларининг меҳнат ғалабалари шоир ижодининг асосий манбаи бўлди. Бизнинг кўпмиллатли Советлар мамлакати оиласи Ғафур Ғуломни чинакам интернационал ленинчи халқлар дўстлигининг оташин куйчиси сифатида танийди.

> Коммунизм юрти бу, тинчлик, омонлик бунда,
> Инсонлар бир-бирига биродар, туғма қардош.
> Ирқу миллат фарқи йўқ, ҳамма тенглик мазмунда,
> Ҳар кишига теп-текис ҳарорат берар қуёш.

Ғафур Ғулом коммунизм куйчиси, янги ҳаёт куйчисидир. У шоир — гражданин сифатида, шоир — коммунист сифатида, жамоат ва давлат арбоби, йирик олим-адабиётчи сифатида халқ билан чамбарчас алоқада бўлди, завод ва қурилишларда, колхоз ва совхозларда, олий ўқув юртлари, мактаблар, ҳарбий қисмларда тез-тез бўлиб турар, ишчилар ва колхозчилар, ўсмирлар ва ёшлар — минглаб ўқувчилари билан учрашар эди. Ана шундай ҳар бир учрашув шоирнинг ижодида ҳам, меҳнаткашларнинг қалбларида ҳам чуқур из қолдирар эди.

Шоир бир ёқламаликка ва турғунликка қарши, эскилик сарқитларига қарши, барча янги, прогрессив нарсаларнинг ҳаётда тантана қилиши учун кескин кураш олиб борди. У коммунистик ахлоқнинг жанговар тарғиботчиси эди.

Ғафур Ғулом совет Шарқининг энг машҳур шоирларидан биридир. Унинг шеърлари ва поэмалари, қиссалари ва ҳикоялари биргина бизнинг мамлакатимиздагина эмас, балки унинг ташқарисида ҳам кенг тарқалган. Унинг асарлари СССРдаги ва чет мамлакатлардаги ўттиз миллат тилига таржима қилинган ва нашр этилган.

Ғафур Ғуломнинг порлоқ ҳаёти, ёрқин ва ўзига хос ижоди, унинг буюк гражданлиги ва инсонийлиги ҳаммамиз учун, унинг дўстлари ва шогирдлари, унинг миллионлаб мухлислари, янги ва янги авлодлар учун доимо намуна бўлиб қолади.

Ғафур Ғуломнинг новаторлик поэзияси унга энг яхши ҳайкалдир. Биз шоир ижодининг шонли традицияларини кўз қорачиғидай асраймиз ва ҳар томонлама ривожлантирамиз.

Шароф РАШИДОВ.

[«ПРАВДА», 13 июль].

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Д. Г. ГОЛОВАНОВГА «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Кўп йиллик самарали илмий фаолияти учун ва туғилган кунига 60 йил тўлганлиги муносабати билан Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг илмий иш бўйича проректори Дмитрий Герасимович Головановга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.
1966 йил 12 июль. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

О. Э. ЭШОНОВГА «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Республикада юридик фанни ривожлантириш ва юқори малакали юристлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун юридик фанлар доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Философия ва ҳуқуқ институти секторининг мудири Отабой Эшонович Эшоновга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. САХИБОЕВ.
1966 йил 12 июль Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Г. А. ГРИНЕВИЧГА «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Ўзбекистонда совет фанини ривожлантириш соҳасидаги хизматлари учун ва туғилган кунига 60 йил тўлганлиги муносабати билан техника фанлари доктори, профессор, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги Ўзбекистон энергетика ва автоматика илмий-тадқиқот институти кадастр тадқиқотлари секторининг раҳбари Георгий Аркадьевич Гриневичга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. САХИБОЕВ.
1966 йил 12 июль
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих ва археология институтининг старший илмий ходими Борис Владимирович Лунин кўп йиллик самарали илмий-тадқиқот ишлари учун ва туғилган кунига 60 йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

ЮРАК ЁЛҚИНИ

Назира опага янги вазифа топширилди. У ҳамкасблари, ёрдамчилари билан Октябрь районидаги Тошкент савдо техникумининг ётоқхонасини замонавий туғруқхонага айлантиришлари керак эди. Бу — осон иш эмас, албатта. Чунки Назира опа ҳам, унинг ҳамкасблари ҳам бир вақтлар бундан қийин шароитларда ишлашган-ку.

Район соғлиқни сақлаш бўлимидан қайтар экан, Назира Саидова ёшлик йилларини эслади...

Уруш пайтида нон танқислиги, озиқ-овқат етишмаслиги натижасида кишиларимиз кўп касалликка чалинар эдилар. Касаллар кўп-у дори-дармон, тиббий қуроллар етишмайди. Назира опа ана шундай қийин шароитда қанча-қанча беморларнинг соғлиғини асраб қолди.

Ҳозир эса янги туғруқхона очиш учун давлатимиз етарли маблағ ажратган, бош врач Назира опагa ўз билганича: мақсадга мувофиқ иш кўриш, зарур кадрлар танлаш ҳуқуқи берилган. Ўринбосари Борис Романович Пахов ҳам ғайратли киши, ёрдам беради, суяйди. Шундай қилиб, бетиним меҳнат, ташвиш-ҳаяжон билан орадан уч ой ўтди. Назира опа ва унинг ёрдамчилари техникум биносини янги туғруқхонага мослаб капитал ремонтдан чиқаришди. Улар Дина Сайфуллина, Наргис Мақсудова, Раиса Мусаликина, Манфаат Зайнитдинова сингари тажрибали врачларни, Ҳамида Файзуллаева, Зоя Мушеева, Гўё Хўжаева каби ёш медикларни ишга жалб қилдилар. Ҳозир бу врачлар юзлаб аёлларнинг дардига малҳам бўлиб, катта обрў-эътибор қозонишди. Янги туғруқхонада ишнинг юришиб кетиши учун акушеркалардан Галина Калиничева, Клавдия Семенова, Валентина Терешиналар кўп елиб-югурдилар.

Айниқса қувонарлиси шуки, Назира опа кўп йиллар уй юмушидан бошқа ишни билмаган жуда кўп маҳаллий ўзбек аёлларини давлат, жамоат ишига, халқ учун хизмат қилишга йўллади. Ўн боланинг мураббийси, қаҳрамон она Зулфия Ҳикматова, Лазокат Мирзаимова, Турсунпошша Жалилова, Ҳожия Музаффарова, Холида Маҳкамовалар учун туғруқхонада ишлаш энди фақат тирикчилик воситаси эмас, балки маънавий эҳтиёжга айланиб қолди. Чунки, одамларнинг саломатлиги учун яшашнинг ўзича гашти бор-да!

— Тошкентнинг Октябрь райони,— дейди биз билан суҳбатда Назира опа,— инсон туғилишининг кўплиги жиҳатдан Бутун Иттифоқимизда биринчи ўринни эгаллайди. Консультантлардан Шамсимуҳамедова, Черкасова, Нафиқовалар фойдали маслаҳатлари билан кўпгина аёлларнинг оғирини енгиллаштирдилар. Консультация ходимлари стационарда ишлашдан ташқари, меҳнаткашларнинг уйларига бориб, медицина ёрдами кўрсатишади. Уларнинг врачлар назоратида, яхши санитария шароитларида фарзанд кўришлари ҳақида қайғуришади.

Лекин баъзи аёллар вақт-вақти билан врачга кўриниб турмайдилар, улар аҳволи оғирлашиб қолгандагина врачлар ҳузурига келиб нажот сўрайдилар. Октябрь район, Матлубот кўчасида турувчи Мели Турсунова туғруқхонага келтирилганда жуда оғир аҳволда эди. Мели опа илгари бир марта операция қилинган эди. Яхшики, врачлар Светлана Смирнова, Муслима Бурнашевалар қийин операцияни дадиллик ва маҳорат билан уддалаб, аёлнинг ҳам, чақалоқнинг ҳам ҳаётини қутқариб қолишди. Туғруқхона бош врачи Назира опа ва унинг ҳамкасблари яна 48 онаболани шу йўл билан ўлимдан асраб қолишди.

— Кейинги вақтда Тошкентда бўлган зилзила натижасида биз ҳам анча зарар кўрдик,— дейди Назира опа.— Биз ишлаётган бинонинг иккинчи қавати дарз кетиб, аёлларнинг туриши мумкин бўлмай қолди. Лекин, врачларимиз тезлик билан биринчи қаватдаги палаталарга қўшимча койкалар қўйиб, зичлаштирдилар. Баъзи, аҳволи енгиллашган аёлларга уларнинг уйларида медицина хизмати кўрсатишни йўлга қўйдик.

Партия XXIII съездининг беш йиллик план юзасидан қабул қилган директиваларида шаҳар ва қишлоқ аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни яхшилашга алоҳида аҳамият берилган. «...Хотинлар ва болаларни даволаш-профилактика муассасаларининг шохобчаларини кенгайтиришга алоҳида эътибор берилсин. Касалхоналардаги ўринлар сони 1970 йилда 2 миллион 680 тага етказилсин ...Аҳоли зарур дори-дармонлар билан тўла таъминлансин», дейилади Директиваларда.

— Бу тадбирлар,— дейди бош врач,— биз медицина ходимларининг ишини ниҳоятда енгиллаштиради. Биз шу имкониятлар туфайли аҳолига янада яхшироқ хизмат қилсак, ўзимизни бахтиёр сезамиз.

М. МАҲМУДОВ.

МАВСУМГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИЛМОҚДА

Андижон пахта тайёрлаш трестига қарашли заводларда бирин-кетин капитал ремонт бошланмоқда.

Ўтган йилги пахта ҳосилини қайта ишлаш батамом тугалланган Андижондаги 3-заводда яна бир тозалаш цехи қурилмоқда. Бу цехнинг ишга топширилиши нуқул юқори сифатли пахта толаси ишлаб чиқариш имконини беради. Мавсум олдидан бу корхонада янги линтер цехи ишлай бошлайди.

Учқўрғон пахта заводининг дирекцияси механизациялашган қуритиш-тозалаш цехлари ва тайёрлов пунктларининг янги мавсумга тайёр эканлиги тўғрисида дастлабки рапортларини қабул қилди. Бу ерда қуритиш-тозалаш цехлари, тайёрлов пункти мавсумга тайёр қилиб қўйилган. Қўшимча суратда транспортер-питателлар ва бошқа механизмлар ўрнатилган.

(ЎзТАГ).

Хатларингизга жавоб берамиз

МАНМАНЛИК ОҚИБАТИ

Маҳкам Исроилов колхоз раислигига сайлангандан кейин босар-тусарини билмай қолди. Манманликка берилиб кетди, активлар билан ҳисоблашмай қўйди, мутахассисларнинг фикрини назар-писанд қилмади. Меҳнаткашларнинг маданий-маиший аҳволини яхшилаш, қурилиш, ободончилик ишлари эътибордан четда қолди.

Бу ёмон оқибатларга олиб келди. Ҳосилдорликда пешқадам ўринлардан бирини эгаллаб келган «Марксизм» колхози қолоқликка тушиб қолди, қишлоқ хўжалик ва чорва маҳсулотлари, мева-чева тайёрлаш планлари бажарилмади. Колхозчиларнинг шахсий даромади камайиб кетди. Район партия ва совет ташкилотлари, коммунистлар М. Исроиловнинг камчиликларини кўрсатиб қаттиқ танқид қилди, йўл қўйилган камчиликларни тугатиш тадбирлари ҳақида қимматли маслаҳатлар берди. Лекин манман раис бундан тегишли хулоса чиқариб олмади. Хўжалик ҳамон қолоқлигича қолмоқда.

Янгибоғ райони меҳнаткашларидан олинган хатда ана шулар айтилган эди. Редакция хатни район партия комитетига юбориб унда кўрсатилган фактларни текшириб кўришни, натижасини редакцияга хабар қилишни сўради. Райком секретари Т. Чориев имзоси билан олинган хатда бундай дейилади.

Текширишда меҳнаткашларнинг хатида келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Колхозчилар умумий мажлисининг қарори билан Маҳкам Исроилов «Марксизм» колхози раислигидан бўшатилди. Қишлоқ хўжалик артели Уставининг бузилишига йўл қўймаслик, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, давлат планларини бажаришга қаратилган тадбирлар белгиланди.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

НУКУС, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Чимбой район паррандачилари 960 минг дона ва Хўжайли район паррандачилари 1 миллион 356 минг дона тухум топшириб, йиллик планларини муддатидан илгари адо этдилар.

Шунингдек, Тўрткўл районидаги Ильич номли колхоз чорвадорлари 600 центнер ўрнига 670 центнер гўшт, 38 минг дона ўрнига 47 минг дона тухум, 1300 дона ўрнига 1302 дона қоракўл тери сотиб, йиллик топшириқни ошириб бажардилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

БОШҚАРИШ ФАНИ АМАЛДА

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

Коммунистик партия янги жамият қуришни илмий асосда бошқаришнинг ленинча принципларини бутунлай тикламоқда. У ижтимоий процессларни илмий реалистик асосда бошқармоқда. КПСС XXIII съезди қарорларининг бутун моҳияти ҳам мана шунда.

Владимир Ильич Ленин ижтимоий процессларни илмий асосда бошқаришни коммунистик қурилишнинг муҳим проблемаларидан бири деб билган эди. Бундай бошқариш фанининг принципларини ишлаб чиқибгина қолмай, бу принципларни турмушга, кундалик практикага татбиқ қилган эди. Ленин, социализм бошқариш ишини партия ва давлатнинг диққат марказига қўйиб ҳамда бу ишга бутун халқни жалб қилиб, бошқариш методлари билан ҳам капитализмни енга олишига ишонган эди.

Бошқариш фанининг ўзи нима? Бу фанни маъмурий, сиёсий, иқтисодий ёки кибернетика фанлари билан аралаштириб бўлмайди. Бошқариш фани — ўзига хос шундай умумий бир фанки, у мавжуд барча ижтимоий ва табиий-техника фанлари бир-бири билан қўшилган жойда пайдо бўлади.

Социализм шароитида бошқариш фанининг вазифалари нималардан иборат? Социалистик жамиятнинг объектив имкониятларидан мумкин қадар самарали фойдаланиш, халқни коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини муваффақият билан бажаришга уюштириш ва сафарбар қилиш бошқариш фанининг вазифаларидандир. КПСС XXIII съезди жамият экономикасига илмий асосда раҳбарлик қилишнинг ленинча йўлини давом эттириб ва ривожлантирибгина қолмай, балки ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларида ҳам шу йўлдан бориш лозимлигини кўрсатди.

Бошқариш фанининг объекти нима, у нимани ўрганади? У бутун жамиятни ўрганади. Бошқача қилиб айтганда, бошқариш фанининг объекти механик, биологик ва бошқа системаларда амал қиладиган қонуниятлардан мутлақо фарқ қилувчи ўз қонуниятларига эга бўлган муайян яхлит системадир. Унинг шу қонуниятлари фаннинг турли соҳаларининг мутахассислари — партия, совет, хўжалик ходимлари, инженерлар, экономистлар, кибернетика, механизация ва автоматлаштириш соҳаларининг мутахассислари ҳамкорликда ишлашини зарурият қилиб қўяди.

Жамият тараққиётини бошқариш фанининг КПСС XXIII съездига боғлиқ бўлган баъзи умумий ижтимоий проблемалари нималардан иборат? Ҳозирги вақтда бошқариш фанининг энг муҳим вазифаларидан бири жамиятимизда субъективизм ва фатализм оқибатларини тугатишдир. Субъективизмнинг асосий хавфи шундаки, у объектив қонунларни рад этади. Шунинг учун субъективизмга асосланган ҳар қандай ҳатти-ҳаракат бошқариш практикасида волюнтаризмга олиб келади. Объектив қонунларни билмаслик, миллионлаб меҳнаткашларнинг амалий фаолиятини илмий асосда уюштира олмаслик, субъектив сабабларни мажбуран суиистеъмол қилиш — ўзбошимчалик билан қарорлар чиқаришга, асоссиз қайта қуришларга, турли-туман ўзгаришларга, беҳуда ислоҳотчиликка, ишлаб чиқариш, меҳнатнинг моддий омилларини писанд қилмасликка олиб келади.

Бошқариш фани тафаккурнинг активлигини инкор қилиб, бошқаришни пассив мушоҳадага айлантириб қўювчи метафизик материализмни рад этади.

Ижтимоий турмуш онгни белгилашини фан таъкидлагани ҳолда, тарихий жараёнда кишиларнинг онгли фаолияти ролини ҳам сира камситмайди. Аксинча, фанда ижтимоий процесс кишиларнинг онгли, бир мақсадга қаратилган фаолияти процесси деб ҳисобланади. Шунинг учун жамиятнинг тараққиёт процессида объектив ва субъектив факторларни ҳеч қачон бутунлай бошқа-бошқа ҳодиса деб ажратиб бўлмайди. Объектив ва субъектив факторлар бошқа-бошқа йўл билан борувчи мустақил тарихни ҳаракатга келтирувчи икки куч эмас. Илмий социология фани фақат битта ҳаракатга келтирувчи кучни—халқ оммасининг амалий фаолиятини тан олади. Худди шунинг учун барча чоралар билан ҳамма соҳаларда омманинг онглилигини ошириш — партиямиз фаолиятининг энг муҳим йўли бўлиб қолди.

Меҳнатда моддий манфаатдорликни ошириш, маънавий рағбатлантириш, меҳнатнинг ғоявийлиги — халқ оммасининг ижодий ғайратини кучайтирувчи омиллардандир. Шу омилларнинг бирга қўшилиши, омухтасигина улардан самарали фойдаланишга имкон беради. Моддий манфаатдорлик ҳар бир фикрловчи ва ҳаракат қилувчи кишининг олға интилиши учун ҳамиша муҳим омил бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Бинобарин, моддий манфаатдорлик принципининг бузилиши фақат айрим ходим, муайян коллективгагина эмас, балки бутун жамиятга зарар етказади. Бу принципнинг бузилиши кишиларнинг меҳнат тарбиясига ҳам салбий таъсир кўрсатади. Шунинг учун, КПСС XXIII съезди бошқариш фани принципларига асосланиб, қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам, саноат ва қурилиш соҳасида ҳам моддий бойликларни тақсимлашда маъмуриятчилик ва расмиятчиликка йўл қўймаслик учун бир қанча тадбирлар ишлаб чиқди.

Меҳнатда маънавий рағбатлантириш ходимнинг ўз кучларига ишончини кучайтиради, ғайрат-ташаббусини оширади, тағин ҳам юқорироқ натижаларга эришишга руҳлантиради. Маънавий рағбатлантириш ҳам моддий манфаатдорлик каби шахсий, коллектив ва ижтимоий фаолиятда намоён бўлади. Масалан, мамлакатимизда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони, фан, техника, санъат соҳасидаги энг катта ютуқлар ва кашфиётлар учун Ленин мукофоти ҳамда Давлат мукофоти лауреати унвони олган кишилар кўп. Кўпгина корхоналар, шаҳарлар, областлар ва республикаларнинг байроқларида Олтин юлдуз ва Ленин ордени порлаб турибди. Лекин, маънавий рағбатлантиришни фақат қандайдир унвонлар тақдим қилиш, аълочи нишонлари билан мукофотлашдангина иборат

МАТОНАТЛИ КИШИЛАР

ЯНГИ ТОШКЕНТНИ БУНЁД ЭТАМИЗ

Репортаж

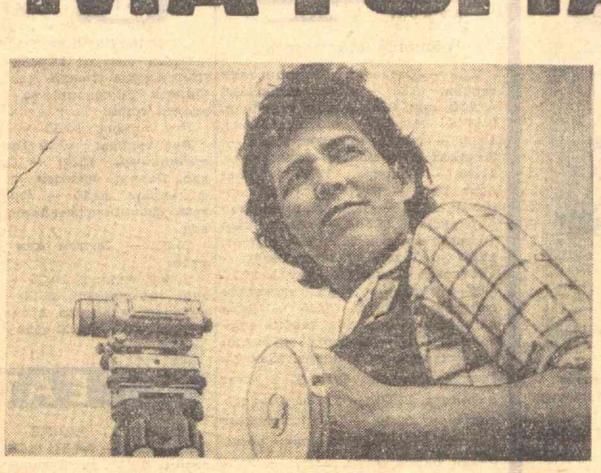

Тошкент ёзи одатдагидан иссиқ келди. Унинг жазирамаси меҳмонларнигина эмас, асл шаҳарликларни ҳам ҳансиратмоқда. Мана шундай қийин шароитда офтобнинг тиғи остида ишлаш чиндан ҳам жасорат. Бунга фақат матонатли кишилар, саховатли қалб эгалари чидай олади.

— Бу ерга ҳар қандай қийинчиликлардан қайтмайдиган абжир йигит ва қизлар келишган, — дейди «Главмосстрой»нинг 177-қурилиш бошқармаси бошлиғи Антон Семёнович Аллахверди. — Кимнинг қайси сменада ишлаши масаласи кўтарилганида ҳеч ким биринчи ё учинчи сменани танлагани йўқ. Бошлиқларнинг ихтиёрига қўйиб қўйишди буни.

Шу орада уни куни кеча ўрнатилган қоришма тайёрловчи автоматик узелга таклиф қилиб қолишди.

— Кечирасиз, — деди Антон Семенович, — узелдан ҳали-вери қайтмасам керак. Яхшиси, бош инженеримиз билан суҳбатлаша қолинг.

Ўрта бўйли, қорамағиздан келган, қўнғир соч, қуралай кўз йигит экан бош инженер. Эрнест Всеволодович билан бирга қурилиш майдонларини айландик, бинокорларнинг иши билан танишдик. Йўл-йўлакай бош инженер — Стародуб бу йил москваликлар 50 минг квадрат метр шинам уй-жойни қуриб беришларини, қурилиш комплекс тарзда олиб борилиши, яъни канализация, водопровод шохобчалари, маданий-маиший объектлар, мактаб, боғча ва яслилар айни бир пайтда битишини айтиб берди.

Ҳўв анави ерда Анатолий Тихоновнинг йигитлари бўлажак уйга пойдевор қазишяпти. Ҳар қандай табиий офатга чидамли бўлиши учун ер тагини обдон ишлашяпти. Шундай ёнгинада Иван Лаврухин бригадаси аъзолари пойдеворнинг устига нақ Москванинг ўзидан келтирилган бежирим ғиштларни териш билан бандлар. Етмиш чоқли йигит ва қизлар орасидан бригадирни топиш анча мушкул бўлди. Кимдан сўраманг, ҳозир шу ерда эди-я, дейди. Ниҳоят, бир йигит: башня кранининг ёнига кетганмикин, дея кўзи билан у кетган жойга ишора қилади. Кранчининг шундай тагига келиб иккала кафтимизни карнай қилган ҳолда бригадирнинг қаердалигини сўрадик.

— Ана, — деди, кран машинисти Евгений Голубничий, — пойдеворнинг олд томонига зилзилага қарши устун ишлаётганлар ёнидаги береткали йигит бор-ку, ўша бригадир бўлади.

Бир зумда у ердан ҳам ғойиб бўлиб қолибди. Бир маҳал қарасак, узоқдан бир нима судраб келяпти. Уни деворнинг ёнига келтирди-да, ғиштнинг устидан юра кетди. Яқинига келиб шлангадан пишиқ ғиштнинг устига сув қуяётганини кўрдик.

— Лазарь Леваков тушмагур эриниб, сувни челаклаб қуйибди, — дея изоҳ бера бошлади бригадир барвастадан келган йигитга кўзини қисиб. — Ахир, қоришма цементдан бўлгани билан ғишт сувни обдон шиммаса, бир-бирига қовушиши қийин бўлади-да. Ҳолбуки, зилзилага чидамли уйлар қуряпмиз. Бу ерда чалакам-чатти иш қилиш кетмайди.

Бригада қурувчилари группа-группа бўлиб ишлашяпти. Ҳар бир ғишт терувчига биттадан ёрдамчи ажратилган. Қоришма ҳам, қўлингга олсанг ҳавас қиладиган пишиқ ғишт ҳам гўё осмондан келиб тушаётгандек. Уни Евгений Голубничийнинг пўлат арғумоғи забардаст илгаклари билан вақтида ғиштчиларга етказиб турибди. Ёнбошига «Москвадан — Тошкентга» деб ёзиб қўйилган баҳайбат ағдарма машиналар автоматик узелда обдон пиширилган цемент қоришмасини узлуксиз етказиб бераётир. Қоришма яшикларга солинади-да, ундан пўлат илмоқларда тўппа-тўғри ғиштчилар ёнига келади. Лена Потапова, Сима Горелова, Валя Карабаева, Нина Шуплесова, Борис Трегубовга ўхшаш чаққон қўллар сувни росмана шимган ғишт устига қоришмани бир маромда ётқизишади. Сўнгра Александр Строев, Лазарь Леваковга ўхшаш моҳир ғишт терувчилар дид билан қоришманинг устига бамисоли гул терғандай ғишт тахлашади.

Иван Федорович Лаврухин бригаданинг ҳамма йигитлари, ўтюрак қизлари Чилонзорнинг одатдан ташқари иссиғига парво қилмасдан ишлаётганликларини завқ билан сўзлайди. Шу пайт қизлардан бири келиб, бригадирнинг қулоғига нималарнидир шивирлади...

Бригадир қизнинг айтганини бажо келтириб, яна ишга кириб кетди. Биз ҳам унинг вақтини олишга қизғаниб, қолган гапни бош инженердан билиб олишга аҳд қилдик. Эрнест Всеволодович одамшаванда йигит экан. Дастлабки келган кунларида жойлашиш ҳангомалари, ернинг силкинишидан кишилар ўзларини қандай тутганликлари, яқин атрофдаги аҳолининг меҳрибончилиги ҳақида эринмай сўзлаб берди.

Айниқса ҳозир уй-жойлар бунёд этилаётган Катта Қаъни қишлоғида дастлабки пойдевор ётқизилган кунларни қандай ҳаяжон билан ўтказганликларини мароқланиб ҳикоя қилди инженер. Дастлабки кунлардаги ишларни худди бугун эрталаб юз берган воқеадек муфассал сўзларди. Дастлабки ағдарма машинада бетон келтирилгани, ўнлаб бинокорнинг иштирокида траншеяларга қўйилгани, котлованга электр пайвандчи Николай Брежнев моҳирлик билан ишлаган «Москва — Тошкентга» деб ёзилган темир плитаси солингани, москвалик қурувчиларнинг мана шу ерда, 26-кварталдаги биринчи беш қаватли бинога пойдевор ётқизилишидан иборат тарихий воқеа ҳаваскор фотографлар томонидан суратга олингани — ҳамма-ҳаммасини — ипидан-игнасигача билиб олдик.

Ҳозир бульдозерчилардан Виктор Цаплин, экскаваторчи Сергей Потапенко, геодезист Владимир Соболевлар нариги бинонинг қурилишига жой тайёрлашяпти. Уларни шу участка ишчиларигина эмас, балки бутун «Главмосстрой» бинокорлари яхши танишади. Чунки бу йигитлар ҳақиқий жангдаги разведкачилар сингари қурувчиларга иш майдонини биринчи бўлиб тайёрлаб берадилар. Ҳатто бу ерда — бедазорнинг устида бирон из қолган бўлса разведкачиларимизнинг қутлуғ қадами етибди-да деб ҳазил қилиб қўйишади.

Ҳозирча бу ерда ўнта уй қурилиши жадал бормоқда. Ҳадемай, қолган 14 та уй қурилиши ҳам бошлаб юборилади. Москваликларнинг бутун диққат-эътибори бу йил Тошкентнинг бошпанасиз қолган аҳолисига 50 минг квадрат метр шинам уй-жойлар ҳадя этишга қаратилган. Бу эзгу мақсад йўлида улар ҳамма қийинчиликларни сабот билан енгмоқдалар.

Қурувчилар ҳеч нимадан нолимаётганликларига тан бериш керак. Лекин уларнинг матонатига қойил қолиб, оддий маданий-маиший шароит яратиб бериш ғамини емаслик каби хафсаласизликка йўл қўйиш керакмикин? Тошкент шаҳрининг савдо ташкилотлари раҳбарлари бу ерда, фақат бу ерда эмас, балки қонқардош халқлар вакиллари ҳамда ўзимизнинг тошкентлик ва республикамизнинг бошқа шаҳарларидан келиб енг шимариб ишлаётган танти бинокорлар ҳузурига келсалар, қурилиш майдонларида мева-чева, ичимлик сув сотишни ташкил этсалар қандай яхши бўлур эди. Аммо савдо ташкилотларининг раҳбарлари қурувчилар ҳузурига бориб бу ҳақда қуюқ ваъда беряптилар-у, шу билан ўз вазифаларини бажо келтиргандек юрибдилар. Қуруқ сўздан амалий ишга ўтишнинг вақти келмадимикин?

— Бу гапларни шунчаки айтдик-да. Эҳтимол, яқин кунларда шаҳар ташкилотларининг бу ишга ҳам қўллари тегиб қолар, дейишди қурувчилар самимият билан.

Шу вақт юзи Тошкент қуёшида қорайган дўппи кийган барваста йигитга дуч келдик. У «Моспроект» институти 13-устахонаси бошлиғининг ўринбосари Владимир Вячеславович Стейскал экан. Кўнгли очиқ, хазилкаш йигит экан. Дўппини ҳам Тошкентда сотиб олганлигини, ўзбекистонликларга ҳавас қилганлигини айтди. Лойиҳачилар иш бошиси Тошкентда барпо қилинаётган Москва квартали ҳақида мароқланиб ҳикоя қиларкан, юзларида қувонч учқунлари чақнарди.

— Квартал ҳар томонлама тўкис бўлади, — дея ҳикоя қилади Владимир Вячеславович. — Уйлар бир-биридан хиёбонлар билан ажралиб туради. Хиёбонлар микрорайон марказига транспорт тўхтайдиган жойларгача чўзилиб кетади. Кварталнинг ҳамма томонларига режа билан дарахтлар экиш мўлжалланмоқда. Албатта, улар тагидан Ўзбекистоннинг ҳамма жойида бўлгани сингари ариқлар ўтказилади. Микрорайон территориясида фонтанлар ҳам бўлади. Улар ҳавони янгилаб сунъий иқлим шароити яратишга ёрдам беради. Бу ерда маданий-маиший хизмат кўрсатадиган, савдо ва умумий овқатланиш тармоқлари ҳам дид билан жойлаштирилади.

Хуллас, Москва квартали ўзбекчасига айтганда, катта ва обод маҳалла бўлади. 1320 ўринли мактаб биноси тикланади, унинг ёнида 600 ўқувчига мўлжалланган иккита ёрдамчи корпуслар ҳам жойлаштирилади. Кварталнинг соя-салқин жойларида болалар боғчалари ва яслилари ҳам барпо қилинади. Мактабгача болалар муассасаларидан учтаси тикланади. Уларда 840 ўғил-қиз тарбия кўради.

Тошкентда қурилаётган беш қаватли уйларнинг Москвадагидан қандай фарқи бор? Ташқи томондан қараганда ҳеч қандай фарқни сезмаслигингиз мумкин. Лекин лойиҳадаги ўзгартишлар уйларнинг Тошкентнинг иссиқ иқлимига мослаштирилиши билан боғлиқдир. Терассалар ўрнига бетон ромли ғиштин пешайвонлар қурилади. Ҳавони ўзгартириб турадиган материаллардан ҳам фойдаланиш назарда тутилмоқда. Типовой лойиҳага мувофиқ биринчи қаватнинг полига тупроқ ётқизилиши керак. Москваликлар бинонинг мустаҳкамлигини ошириш ниятида унга темир-бетон плиталар ётқизишни лозим кўрдилар. Унинг устидан линолеум ёки паркет қопланади. Уйларнинг ташқи томондан кўриниши ҳам сержило бўлади. Юқори сифатли йилтироқ ғиштлар бинонинг ташқи томонига безак бериб туради. Москва заводларида Тошкент учун махсус шундай ғиштлар тайёрланмоқда ва пешма-пеш жўнатилмоқда.

Пойдевори қўлдан чиқарилиб, ғиштлар тезкорлик билан терилаётган Москва кварталини айланиб юриб, унинг келажаги ҳақида ҳар бир кишидан ҳикоя тинглашингиз мумкин. Қардош бинокорлар иш куни тамом бўлганидан сўнг дарров ётоқхоналарига жўнаб кета қолмайдилар. Бу ерда ўзаро қизғин суҳбатлар бошланади. Эртаги кун режаларини белгиловчи маслаҳатлар бўлади. Бутун юзага келган рекордларни оммалаштириш, рекордчиларни табриклаш маросимлари бўлиб туради.

А. НАБИХУЖАЕВ,
Ж. ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ТОШКЕНТ. Москва квартали жадал суръатда барпо этилмоқда. Суратларда (юқоридан): геодезист А. Горелова қурилиш майдонининг сатҳини текширмоқда; Е. Н. Засименко бошлиқ монтажчилар бригадасининг бир группа аъзолари: монтажчилардан Б. Горланов, В. Батаев, А. Ф. Царев ўртоқлар.

А. Тўраев фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИЗИЛ ЯРИМ ОЙ ЖАМИЯТИНИНГ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССР Қизил Ярим ой жамияти Марказий Комитети Раиси вазифасини бажарувчи Г. Г. Визгалованинг хабар қилишича, СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим ой жамияти ижроия комитетининг зилзиладан зарар кўрган Тошкент аҳолисига ёрдам бериш учун ажратган маблағидан қандай фойдаланилганлиги ҳақида дастлабки якун ясалди.

Ажратилган 100 минг сўм пулнинг ҳаммаси районлар бўйича мутаносиб тарзда тақсимланди. Районлардаги райижроком вакиллари, Қизил Ярим ой жамияти комитетлари ҳамда касаба союз ташкилотлари вакилларидан тузилган комиссиялар ёрдамга айниқса муҳтож бўлган оилаларни ўрганиб чиқиб, уларга зарур ёрдам кўрсатиш тўғрисида қарор қилдилар.

Дастлабки ҳисобларга кўра, 1760 оилага пул ёрдами берилган. Тошкентликлар СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим ой жамиятига табиий офат ташвишларини енгиллаштиришда муносиб ҳисса қўшганлиги учун миннатдорчилик изҳор этадилар.

ЖАСОРАТ ҚИССАСИ

ЎЗБЕК ЧЕКИСТИ ҲАҚИДА РОМАН

Улуғ Ватан урушининг сўнгги жанг садолари тинганига 20 йилдан кўпроқ вақт ўтди. Шу йигирма йил улкан ғалабамизнинг моҳиятини, буюк курашнинг кенг манзарасини армиямиз қаторидаги ҳар бир жангчининг жасоратини аниқ тасаввур қилиш учун етарли муддатдир. Кейинги йилларда жуда кўп янги қаҳрамонларнинг номларини эшитдик, яна қанча-қанча мукофотлар ўз эгаларини топди ва топаётир. Ватан уруши солномасини битиш давом этяпти. Буюк курашнинг ҳеч бир лавҳаси унутилмайди, муқаддас иш учун берилган ҳеч бир қурбон ёддан кўтарилмайди. Тарихчилар, журналистлар, ёзувчилар уруш йилларининг қийин сўқмоқларини хаёлан яна бирма-бир кезиб, халқимиз қаҳрамонлигини янада тўлароқ акс эттиришга уринмоқдалар.

Ватан уруши йўллари жуда кўп жойлардан ўтган эди. Бир хил жангчиларимиз кенг майдонда, сафдошлари билан елкама-елка курашган бўлсалар, бир хиллари тоғ ва ўрмонларда, фронт орқасида янада қийинроқ шароитларда жанг қилдилар. Айниқса жуда кўплар учун кўзга кўринмас бир уруш йўли ҳам бор эдики, у фашистлар уясида, Германиянинг қоқ юрагида эди.

Кўринмас фронт. Душманнинг яширин режаларини, сирларини билиб олиш ва унга қақшатқич зарба бериш учун курашни шундай деб атайдилар. Кўринмас фронтнинг ҳам ўз жанг майдонлари, ўз саркардалари ва ўз жангчилари, ўз мағлубиятлари ва ўз зафарлари бор эди. Бу фронт майдонида кўпинча жангчининг бир ўзи қолар, воқеалардан ўзи хулоса чиқариб, ўзи вазифалар белгилар ва уларни ўзи бажарарди. Оқибатда инсонийлик, маънавий устунлик душманни мағлубиятга учратарди.

Улуғ Ватан уруши қаҳрамонлари қаторида кўринмас фронтнинг ҳам кўпгина жангчилари бор. Улардан бири қўқонлик ўзбек йигити Саид Исломбекнинг кураши ва жасорати ёзувчилар Э. Арбеков, Л. Николаевларнинг «Феникс» романининг асосини ташкил этади.

Шу ўтган йигирма йилда уруш даври воқеаларига ва роман қаҳрамонига алоқадор бўлган кўпгина фактлар ойдинлашди. 1917 йилда ўз халқига қарши мушт кўтарган кишилар 1941 йилда ҳам такрор хиёнат қилдилар. Мустафо Чўқаев бошчилигидаги Қўқон мухториятчилари иккинчи жаҳон урушида Советларга қарши курашган бўлсалар, улар эндиликда Америка империалистлари ва Ғарбий Германия реваншчиларига хизмат қилмоқдалар.

Романда 1942—1943 йилларда гитлерчилар Германиясининг фронтларда дастлабки муваффақиятларни ҳамда Сталинград остонасидаги мағлубият аламини бошдан кечираётганлиги тасвирланади. Фашистлар гитлер Германиясининг ҳарбий обрўсини қандай қилиб бўлса ҳам қайтадан тиклаш йўлларини излай бошладилар. Худди шу пайтда Совет Иттифоқига қарши тоталь уруш — ялпи уруш идеяси вужудга келди. Бундан мақсад — Ватанимизнинг иқтисодий қудратини яксон қилиш, ҳарбий саноат корхоналарини, транспорт линияларини ишдан чиқариш, ёнғин, мина ва эпидемиялар ёрдамида бизга қақшатқич зарба бериш эди. Фашистлар бу маккорона режаларини амалга ошириш учун яширин жосуслик ва қўпорувчилик ишларини авж олдириб юбордилар. Жуда кўп жосуслик мактабларида душманлар яширин зарба бериш — уй-жойларни портлатиш ва ёндириш, қудуқлар ва ҳовузларни заҳарлаш йўлларини ўргана бошладилар.

Душманнинг бу яширин зарбаларини қайтариш, уларни пучга чиқариш учун ким, қачон ва қаерда зарба бериши мумкинлигини олдиндан билиш лозим эди. Бундай маълумотларни билишга роман қаҳрамони Саид Исломбек сингари, Ватанга содиқ, жасоратли кишилар ёрдам бердилар. Улар душманнинг қоқ юрагида туриб, баъзан жонларини фидо қилиб бўлса ҳам душман сирларини совет контрразведкасига, совет ҳарбий қўмондонлигига етказиб турдилар.

Саид Исломбек ёки романда айтилганидай «26»-ҳақидаги қисса кўринмас фронт тарихининг бизга ҳали номаълум бўлган янги саҳифаларини очиб кўрсатади. Асарда совет халқининг эски ва янги душманларининг фитнаси акс эттирилади.

«Феникс» романи ғоялар кураши ва бу курашда кўпгина тарихий кучларнинг қатнашуви ҳақидаги китобдир.

Асар авторлари персонажларнинг характеристикасига катта эътибор берганлар. Нацистларнинг йўлбошчилари, Шарқ бўйича мутахассис барон Менке, «Тюркстштелле» бўлимининг бошлиғи Рейнгард Ольшер, «Малика» Руть Хенкелларнинг портретлари худди шу тарзда чизилган. «Президент» Вали Каюмхон бирмунча ҳажвий услубда тасвирланади. Қўрқоқ, бачкана, мансабпараст, иродасиз Вали Қаюмхон бундан бошқача тасвирга арзимайди ҳам.

Асарда айниқса, алданган туркистонликларнинг фожиаси равшан ва ишонарли акс эттирилган. Уларнинг ачинарли тақдири Анвар Каримов образида умумлаштириб берилган.

Ватанпарвар чекист Саид Исломбек образи авторларнинг катта муваффақиятидир. У романда ўз халқининг асл фарзанди, миллий қаҳрамон, саботли коммунист сифатида кўрсатилган. Мард ўзбек йигити босиб ўтган машаққатли йўл, унинг фашист қулдори Ольшер билан яккама-якка жанги ва маънавий ғалабаси совет кишисининг руҳий қудратини, юксак идеалларга садоқатини кўрсатади. Ёш разведкачининг жозибали образи ёшларимиз учун ёрқин намунадир.

Ватан олдидаги бурчини қаҳрамонона адо этган чекист ҳақидаги китоб кўп ўқувчиларга манзур бўлади. Чунки бу инсон жасорати ва садоқати ҳақидаги самимий, ҳаққоний ва ҳаяжонли қиссадир.

Х. ОЛИМТОЕВ.

АХЛОҚ МАВЗУИДА

ҒИЛОФ БАНДАСИ

Ҳурматли редакция, сувга ғарқ бўлаётган одамни қутқарган, олов ичида ёнаётган болани олиб чиққан, бемор кишига ўз қонини берган олижаноб одамларни кўп кўрганмиз. Лекин совет жамиятида яшаб туриб, одамларга ишончсиз кўз билан қараган мана бундай ғилоф бандаларини кўрмаган эдим.

Бу воқеанинг содир бўлганига бир ярим ойдан ошди. Шу йил 8 майда ҳовлимиздаги дарвозани ремонт қилаётиб, қўшнимиз Мамат Абдуллаевнинг бостирмаси томонга ўтишга тўғри келиб қолди. Олдинда укам Ҳамидхон, орқада мен бораётган эдик. Шу пайт кутилмаганда укамнинг вужудини электр токи ўраб, бошидан аланга чиқди.

Дарҳол қўлимга қуруқ ёғоч олиб, электр токи оқиб турган симни уздим. Ҳамидхон ерга «гуп» этиб йиқилди. Укамни бағримга босдим, оғзига-оғзимни қўйиб нафас олдира бошладим. Афсуски, ҳаракатларим беҳуда кетди. Эндигина ўн олти баҳорни кўрган укам ҳаёт билан видолашди.

Нега шундай бахтсиз ҳодиса юз берди, нима гап ўзи? Воқеа мана бундай: қўшнимиз Мамат Абдуллаев 1966 йил 24 апрелда хотини Шарипована олиб келиш учун Бошқирдистонга жўнади. У сафарга кетиш олдида уйининг икки деразасига ингичка симни бир неча марта ўраб, уни бизнинг кига ўтадиган девор тагидаги шотига боғлабди. Уйнинг даҳлизига, ҳовлисининг чор атрофига; гуллар, дарахтлар, ошхона деворларига ҳам сим тортибди. Қисқаси, симдан қўрғон қилиб, унга электр токини улаб кетибди.

Энергетикларнинг айтишича, симқўрғонга уланган токнинг қуввати 220 вольт бўлган. Бу ток кўчадан ўғирликча олинган. Абдуллаев қачон қаёққа борса, ўзи ясаган симқўрғонга токни улаб қўйиб бемалол кетаверган. Биз қўшнимизнинг бу ҳийла-найрангларидан беҳабар эдик. Шунинг учун бостирмага бемалол чиқавергандик. Оқибатда унинг токдан қўйган тузоғига биринчи бўлиб укам Ҳамидхон «илинди».

... Абдуллаевнинг бу номаъқулчилигини қандай баҳолаш мумкин? Бунга бефарқ қараб бўладими? Катта жиноят-ку, бу. Наҳотки у деразаларга сим ўраётганида, унга ўғирланган электр токини улаётганида оқибати нима бўлишини кўз олдига келтирмаган бўлса? Абдуллаев халқ бойлиги бўлган электр қувватини исроф қилаётганини, уни ўғирлаш билан яна бир жиноятга қадам қўйганини наҳот тушунмаган? Бу қалтис ва хавфли ишга виждони қандай йўл қўйди экан?

Абдуллаевнинг ўзи ким дерсиз. Бу шахс ҳеч қаерда ишламайди. Лекин ерардан-ичардан ками йўқ. Шахсий мулкини халқ мулкидан устун қўяди. У яқинда Наманган шаҳар халқ судининг қора курсисига ўтиради. У эл-юрт олдида, қонун олдида жавоб бериши керак. Уйлаймизки, одил суд ҳеч қаерда ишламасдан турли номаъқулчиликларни қилиб юрган, давлат бойлигига чанг солган ва бир бегуноҳ инсоннинг ўлимига сабабчи бўлган Абдуллаевни қилмишига яраша жазолайди.

М. ОРИФЖОНОВ,
Наманган шаҳридаги 3-универмаг ходими.

деб ўйлаш ярамайди. Партия ва давлат маънавий рағбатлантиришнинг бошқа жуда кўп формаларини ҳам кенг ривожлантиряпти. Чунончи, меҳнатда кишиларга жуда ғамхўр ва сезгир бўлиш, қийин дамларда ўртоқларча ҳамдардлик билдириш, ёрдам қўлини узатиш одат тусига кирди.

Лекин, шуни унутмаслик керакки, меҳнатда моддий манфаатдорлик ва маънавий рағбатлантириш принциплари ўринли, оқилона, ўз вақтида қўлланилгандагина яхши самара беради. Чунончи, меҳнатда моддий манфаатдорлик принципини амалга ошираётганда умум-давлат манфаатларини кўзлаб иш тутилмаса, халқ контроли бўлмаса, хусусий мулкчилик, олғирлик, юлғичлик каби иллатларнинг сақланиб қолиши ва ҳатто кучайиши хавфи туғилиши мумкин. Умумдавлат манфаатларини, эл учун сидқидилдан ва ҳалол хизмат қилиш зарурлигини англаш ва бундан руҳланиш ижодий меҳнат қилишнинг олий принципидир.

Инсон чуқур маънавий ҳиссиётлари таъсирида жамият олдидаги гражданлик бурчини бажаради. Коммунистик ғоявийлик кишиларимизда ана шундай хислатни ривожлантиришга хизмат қилмоқда. Орзусиз, мақсадсиз, идеалсиз яшаш, билим савиясининг торлиги, нуқул маҳаллий миллий, оилавий қизиқишлар, шахсий манфаатлар билан чекланиш эса турмушни рангсиз-туссиз, қашшоқ қилиб қўяди, кишиларнинг ижтимоий ғайратини сусайтиради. Шу сабабли кишида бундай кайфиятнинг рўй беришига асло йўл қўймаслик лозим. Жамиятимизда фақат умумпартиявий ва умумдавлат миқёсида фикр юритиб иш тутадиган кишигина ўз ҳунари, маҳорати, маънавий фазилатлари ва сиёсий билимларидан самарали фойдаланади.

Ғоявий эътиқодли киши меҳнат интизомининг ҳар қандай бузилишига бефарқ қарамайди, камчиликлар, кўзбўямачилик, беғамлик билан, илмий-техникавий қолоқлик билан муроса қилолмайди. У душман идеологияси, ўтмиш сарқитлари билан келишолмайди, меҳнаткашлар оммаси билан яқин алоқада бўлади, уларнинг бунёдкорона ғайрати ва ҳаётий тажрибасига таянади, улардан ўрганади. Умумхалқ манфаатларини тушунмасдан туриб, ҳар қандай билимни амалий ишга татбиқ қилиб бўлмайди, бусиз коммунистик ишчанлик бўлмайди. Умумхалқ манфаатларини, меҳнатнинг ғоявий моҳиятини англаш — коммунистик ишчанликнинг юрагидир. Совет кишисининг катта ижтимоий ғайрат-ташаббуси, ижодий активлиги, дунёни ўзгартиришга қодир бўлган сеҳрли бунёдкорлик кучининг манбаи худди шу онглиликдадир.

Ҳақиқий партия ва давлат кишиси бой ва мураккаб инсоний фазилатлар эгаси, чуқур фикрловчи ва нозик ҳиссиёт, ғоявий саботли, иродали, баркамолдир. Шу жиҳатдан қараганда бошқариш фани эстетика соҳасига ёндошади ва бошқариш санъатининг шаклланиши қонуниятларини очиб беради. Бизнингча, бошқариш санъати чуқур ҳиссиётимиз билан идрок этиладиган ва тасаввур қилинадиган янги, социалистик типдаги раҳбарлар образларининг бадиий умумлашмаси, шунингдек, раҳбар кадрларнинг бошқариш соҳасидаги ҳаёти ва фаолиятининг барча гўзал формаларининг моддий мужассамидир. Кишиларнинг ақли ва қалбига таъсир кўрсатувчи раҳбарнинг намунаси ва обрўсининг буюк кучи худди шундан келиб чиқади.

Бошқариш фани асосида ижодий меҳнатга рағбатлантириш асосларининг кенгайиши ва меҳнатнинг ташкилий принципларининг мустаҳкамланиши жараёнида ишлаб чиқариш, меҳнат маданияти, ижтимоий, коллектив ва шахсий истеъмол маданияти, бошқариш маданияти, танқид ва ҳуқуқ маданияти таркиб топади.

Шахсий мулкни субъектив тарзда тушуниш ва изоҳлаш, хусусий мулк билан шахсий мулкни фарқламаслик кишиларга қанчалик маънавий ва моддий зарар келтирганини биз ҳанузгача унутганимиз йўқ. Хусусий мулкдан фарқли ўлароқ, шахсий мулкнинг сақланиши ва маълум даражада кўпайиши кишиларимизнинг тўқ, фаровон турмушидан далолат беради.

Лекин, айрим ходимлар социализмни анойиларча тушуниб, умумий бойликлар билан шахсий буюмларни субъектив равишда қарама-қарши қўйдилар. Улар ҳалол меҳнат билан пул тежаб, яхши участка қурган, автомобиль ва бошқа зарур жиҳозлар олган кишиларни «хусусий мулкчи» га чиқаришга уриндилар. Улар социализмда «ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга меҳнатига яраша» деган қоидага амал қилинишини, меҳнат қилганлар билан кам меҳнат қилганларни тенглаб қўйиш мумкин эмаслигини эсдан чиқарадилар. Совет кишилари ўз ҳалол меҳнатлари билан бадавлат, маданий ҳаёт кечирмоқлари — жамиятимиз қонунидир.

Ижтимоий фанлар шундай амалий масалаларни ҳам назарий жиҳатдан асослаб бериши лозим. Бизнинг ижтимоий адабиётда ҳалигача энг муҳим ҳаётий категорияларнинг илмий таърифи ишлаб чиқилгани йўқ. Бундай категорияларни мавҳум, ноаниқ тушуниш ҳам субъективизмга олиб келиши мумкин.

Коммунизм идеяларининг тарғиботчилари бўлган ижтимоий фанларнинг ходимлари партия ва давлат қарорларини амалга оширишда мамлакатимизнинг идеология ташкилотларига ёрдам беришлари керак. Лекин, шу билан бирга, уларнинг асосий иши — коммунизм қурилиши проблемаларининг илмий назариясини ишлаб чиқаришдир. Чунки, илмий назария ижтимоий тараққиётнинг реал имкониятларини аниқлайди, шунга мувофиқ янги, конкрет вазифалар қўяди. Илмий назария шу билан сиёсатга, миллионлаб коммунизм қурувчиларининг ҳаракатига айланади.

Худди шу жиҳатдан қараганда, КПСС Марказий Комитетининг партия XXIII съездида «Кадрларимизнинг бир қисмидаги, ижтимоий фанларнинг фақатгина пропагандистик аҳамияти бор, улар практикани тушунтириб ва изоҳлаб беришлари лозим деган нотўғри тасаввурга хотима бермоқ керак. Ижтимоий фанларни ривожлантириш ва бу фанлар қилган тавсияларни практикага жорий қилиш ҳам табиий фанларнинг ютуқларидан моддий ишлаб чиқаришда ва халқнинг маънавий ҳаётини ривожлантиришда фойдаланиш каби муҳим роль ўйнайдилар», деб чиқарилган хулоса ниҳоятда ўринлидир. Совет жамиятшунос олимларининг асосий мақсади ва улар меҳнатининг самараси ҳам шунда яққол кўринади.

Социологлар ишлаб чиққан илмий тадқиқотларнинг самарадорлиги ижтимоий-табиий практикага боғлиқ. Лекин бу тадқиқотлар эркин мунозара, фикрлар кураши бўлмаса юзага чиқмайди ва ривожланмайди. Ижтимоий процессларни бошқаришнинг ленинчи фани, образли қилиб айтганда, КПСС XXIII съездида юксак парвоз учун дадил қанот ёйди. В. И. Ленин таъбири билан айтганда «асосий», «марказий», «қийин» ва «олижаноб» бошқариш фанининг вазифаларини ҳал қилиш учун ҳамма жойда дадил ишга киришиш лозим.

Ҳ. ПУЛАТОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа кафедрасининг доценти.

Оламда НИМА ГАП

АГРЕССОРЛАР ҚУРОЛЛАНМОҚДА

ПАРИЖ. Француз хотин-қизлари союзи Америка авиациясининг Ханой шаҳри ва Хайфон порти атрофидаги ерларни бомбардимон қилаётганлигига қарши норозилик билдирди. Союз барча француз хотин-қизларини Вьетнам халқи билан амалий бирдам бўлиб, Американинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши чиқишга даъват этади.

РАБОТ. Америка авиациясининг Ханой шаҳри ва Хайфон порти атрофидаги ерларга ваҳшийларча қилаётган ҳужумлари империалистларнинг Вьетнам халқига қарши агрессия доирасини кенгайтириш йўлидаги янги хатарли қадамдир ва иттифоқчиларнинг бу мамлакатга ва бутун дунёдаги тинчлик тарафдорларига очиқдан-очиқ қилаётган дағдағасидир, деб ёзади Марокашда чиқадиган «Алнифоқ Алватани» газетаси. Мақолада бундай дейилади: Шимолий Вьетнамга қарши агрессияни дарҳол тўхтатиш, Американинг барча қуролли кучларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетиш, унинг территориясидаги барча ҳарбий базаларни тугатиш, Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтини мамлакатнинг шу қисмида яшовчи халқнинг чинакам вакили деб таниш — Вьетнам проблемасини ҳал этишнинг бирдан-бир тўғри йўлидир.

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентина коммунистик партияси эълон қилган баёнотида Америка авиациясининг Ханой ва Хайфон атрофидаги ерларни бомбардимон қилишига қарши норозилик билдиради ва «эскалацияни ўтказиш йўлидаги ана шу янги қадам бутун дунёда тинчликни жиддий хавф остида қолдиради», деб таъкидлайди. Компартия Аргентинадаги барча ватанпарвар кучларни АҚШнинг ҳаракатларини қоралашга ва «мамлакатдаги аҳволга қарамай, Вьетнам халқи билан актив бирдамликни кўпроқ изҳор қилиш»га чақиради. Компартия ишчилар синфини ва бутун халқни «Аргентина солдатларининг Шарқи-Жанубий Осиёга юборилишига халақит бермоқ учун ҳушёр туриш»га даъват этади.

САН-ХОСЕ. Қўшма Штатларнинг Вьетнам халқига қарши жиноий агрессияси кенгайтирилиши муносабати билан Коста-Рика меҳнаткашлари конфедерациясининг баёнотида бундай дейилади: «Коста-Рика меҳнаткашлари конфедерацияси бутун дунёда тинчликни хавф остида қолдираётган фактларга бепарво қарай олмайди». Бутун прогрессив инсоният Вьетнам меҳнаткашлари ва халқининг Америкалик империалист агрессорларга қарши олиб бораётган ватанпарварлик курашини қўллаб-қувватламоқда. Прогрессив инсоният янги иғвогарликларга қарши ва Вьетнам Демократик Республикасининг ваҳшийларча бомбардимон қилинишига қарши қаҳр-ғазаб билан норозилик билдиради ва шимолий Америка агрессиясининг тўхтатилишини талаб қилади.

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед Пресс интернейшнл агентлиги хабар беради: Қўшма Штатларнинг Осиёдаги ҳуружига қарши норозилик билдириш юзасидан Карочидаги АҚШ элчихонаси биноси олдида намойиш бўлди. 800 дан ортиқ намойишчи Америка байроғини ёндириб ташлаганида отлиқ полиция элчихона биносини ўраб олди. Асосан ёшлардан иборат бўлган намойишчилар: «Америкаликлар, Осиёдан жўнаб кетингиз!» деб қичқирдилар. (ТАСС).

АНГЛАШИЛМОВЧИЛИК

Ҳаммаси Ғарбий Берлин молия бошқармасининг солиқлар бўйича инспектори Альберт Шютц деган жанобнинг уйига келганидан бошланди. Инспектор ундан 1,6 миллион марка ҳисобида белгиланган капиталдан қўшимча солиқ тўлашни талаб қилди. «Солиқ тўловчи киши» ғалати аҳволга тушиб қолди.

Шютц «қочоқларга ёрдам кўрсатиш фирмаси»га раҳбарлик қиларди. Бу ерда гап ГДР гражданларини яширин суратда ва қонунга хилоф равишда чегара орқали Ғарбий Берлинга ёки ГФРга «судраб ўтиш» тўғрисида кетяпти.

Ғарбий Берлинда жойлашган «қочоқларга ёрдам кўрсатиш бўйича ташкилотлар» деб аталган маҳкамалар (улардан бирига Шютц ва унинг шериги Блей раҳбарлик қилишарди) ГДР аҳолисини Ғарбий Берлинга «олиб ўтиш» тўғрисида мунтазам равишда топшириқ олиб турар эди. Шуниси қизиқки, «олиб ўтилиши» лозим бўлган шахслар кўп ҳолларда Ғарбий Берлин сенати, СДПГ ва ХДС бўлимлари, ёки улар билан «алоқадор» бўлган Бонн расмий муассасалари томонидан номма-ном аталарди. Бу «буюртмачилар» Шютц ва Блейга «ўтказилган» ҳар бир киши учун 3 мингдан 4 минггача марка ҳажмида «рағбатлантирувчи» маблағ тўлашарди.

Барча «операциялар» қалбаки паспортлар, чет эл автомашинларининг номерларини ўзгартириш, одатда қурол ишлатиш йўли билан амалга ошириларди. Испаниядаги яширин босмахона Шютц ва Блей «харидорлари» учун қалбаки паспортлар тайёрлаб чиқарар эди.

Кунлардан бирида Шютц билан Блей Америка автомашинасининг номерини ўғирлаб ва ўзлари АҚШ ҳарбий формасини кийиб, ГДР пойтахтига жўнашди. Улар Америка ҳарбий хизматчилари ва автомашиналари чегарадан ўтишда Берлин маъмурлари томонидан текширилмаслигидан фойдаланиб, уч кишини Ғарбий Берлинга «олиб ўтиб» кетишди.

Ғарбий Германия маъмурлари ва позицияси бу жанобларнинг қонунга зид кирдикорлари тўғрисида билибгина қолмасдан, аксинча уларнинг фаолиятига яқиндан ёрдам беришарди. Бу ҳам камлик қилгандай, сенатнинг расмий кишилари «шериклар» таъқиб остига олинмаслиги тўғрисида очиқдан-очиқ гапира бошладилар.

Ўз-ўзидан маълумки, агар Шютц билан Блей ўз жосуслик бизнеси устидан солиқларни вақтида тўлаб турганларида уларга ҳеч ким тегмаган бўлар эди. Шютц билан Блей уларни ўз ҳомийлари сотиб қўйган деб ўйлаб, уларга ҳам худди шундай жавоб бергиси келиб қолди. Матбуот конференциясида «қочиш ташкилотчилари» бу иш қандай тайёрланаётгани ва иғвогарликлар қандай сир тутилаётганига тааллуқли бир қанча фактларни кўрсатиб бердилар.

Эберхард ХАЙНРИХ,
(АПН-Панорама ГДР).

Бир американлик солдат иккинчисига шундай деяпти:
— Назаримда бу вьетнамликлар, уларнинг озодлиги учун урушаётганимизни билишмаса керак.
«Уоркер» газетасидан олинган расм.

● ● ●

ВЕЛИКОТИРНОВОДА ЗИЛЗИЛА

СОФИЯ, 12 июль. (ТАСС). БТА агентлиги хабар беради: Болгария Фанлар академиясининг геофизика институти бугун эрталаб Великотирново шаҳрида зилзила бўлганлигини қайд қилди.

Зилзиланинг кучи тўрт-беш балл бўлиб, зарар етказмади.

ИСПАНИЯ ФОЖИАСИ

Биз Испанияга турист йўлбошчиларининг пуштиранг кўзойнаклари билан эмас, ҳақиқат кўзи билан боқайлик-чи. Биз унинг хорижий сайёҳлар оёғи тегмаган жойларига бир назар ташлайликчи! Келинг, Эстремадурда жойлашган Урдес томон йўл олайлик. Кўз олдимизда унумсиз, қаровсиз ерлар, қашшоқ халқ эса бир қарич ерсиз ўтяпти. Хўш, бу ерлар нима учун қақраб ётибди? Чунки Франко ҳукумати, латифундачилар бу ерларда ирригация ишларини амалга оширишдан манфаатдор эмас. Урдесда ўртача умр кўриш даражаси 30 йилга тўғри келади. Қанчадан-қанча гўдаклар ҳатто ёшига тўлмай ўлиб кетади. Бола бечоралар ширинликнинг таъмини ҳам тотган эмас. Бундан қирқ йил муқаддам Урдесга қирол Алфонс XIII нинг ўзи ҳам келган эди. Шунда у «Ватанимизга иснод келтирувчи бу вайронадан воз кечиш керак» деб аччиқланган эди. Мана, ўттиз беш йилдирки, Мадридда қирол ҳукми тугатилди. Аммо Урдесда ҳеч нарса ўзгаргани йўқ. Бир вақтлар бу ерга Франко министрларидан бири келиб кетган эди. «Ҳукумат бу ерларни серунум заминга айлантиради» деб айтган эди у. Шундан буён мана ўн йилдан кўп вақт ўтиб кетди. Урдеснинг аҳволи ҳамон ўша-ўша. Гўё у бундан тўрт юз йил муқаддам қандай бўлса шундай, ўша-ўша ўтакетган қашшоқлик, ўша-ўша нодонлик. Аммо Испанияга ягона Урдеснинг ўзи иснод келтиряптими? Андалусияда Альмерия деган жой бор. Бу ер ўзининг ширин-шакар узуми ва денгизи билан шуҳрат қозонган эди. Эндиликда Америка ядро бомбаси касридан ачинарли аҳволга тушиб қолди. Альмерияда Чанкра деб аталувчи бир район бор. Бу ерда на уй, на жойни учратасиз. Одамлар тоғ ёнбағридаги даралларда, ғорларда ҳаёт кечирмоқдалар. Сайёҳлар албатта бу томонларга назар ташламайдилар. Бу ерда яшаётган мингларча инсон боласининг трахома туфайли ожиз бўлиб қолганликлари улар учун алланечук бир ҳолдир.

Пенициллин, полиемелитга қарши эмлайдиган дори-дармонлар, антибиотиклар борлигидан шўринг қурғур мингларча испан оилалари умуман бехабардирлар.

Бошқа бир вилоят—Арагонда Лос-Монегрос райони бор. Мадрид газеталаридан бири «Лос-Монегрос Испания урдесларидан бири ҳисобланади» деб ёзган эди.

Бундай урдеслар ҳатто йирик-йирик шаҳарларнинг чеккаларида ҳам қанчадан-қанча учрайди! Франко режими испан тилини бойитди. Масалан, «чаболизм» сўзи дунёга келди. Қашшоқлар ҳаёт кечираётган, тахта ва картонлардан ясалган кулбалар шундай деб аталади. Ана шундай қашшоқ кулбалар ёнида Мадрид ёки Барселонанинг осмон ўпар бинолари қад кўтариб турибди. Франко ҳукумати ана шу юксак биноларни кўрсатиб «Биз қилган ишларга қойил қолинг!» деса, испанлар ўз навбатида ўз кулбаларига ишора қилиб «Сиз қилган ишлар мана булар» деб жавоб берадилар.

Бироқ қишлоқларда бундан ҳам баттар тафовутларни кўрса бўлади. Ҳозирги пайтда, яъни 1966 йилда ҳам мамлакатда феодал сеньорлар кўпчиликни ташкил этади. Испанияда бир процентга етар-етмас мулкдорлар мамлакат ерларининг ярмидан кўпига эгалик қилади. Герцог Мединасели ва маркиз Домекка ўхшаш кишилар бутун-бутун вилоятларни тасарруф этадилар. Жуда кўп қишлоқларнинг аҳолиси очлик, қашшоқлик туфайли ўз жойларини ташлаб, бошқа томонларга кетиб қолишга мажбур бўлмоқдалар. Бундай қишлоқларни йирик капиталистлар сотиб олиб, у ерларда туристлар учун мотеллар ёки лагерлар қурмоқдалар.

Қишлоқ қизлари оқсочлик қилиш учун Париж, Гренабль, Мюнхен, Франкфуртга кетишга мажбур бўладилар. Йигитлар эса ўз кучларини арзон баҳода Брюссель ва Гамбургдаги корхона эгаларига сотиб кун кўрадилар. Франция вокзалларида чемодан кўтариб олиб дайдиб юрган испан меҳнаткашлари тез-тез учрайди. Бир испан қизининг кўксида қуйидагича ёзувлар битилган плакатни кўрдим: «Мени Эвариста Гарсия дейишади. Мен саводсизман. Франкфуртга кетяпман. Менга ёрдам беринглар».

Бу — фожиа. Бу шундай фожиаки, у Испанияни хонавайрон қилмоқда, унга иснод келтирмоқда. Франкочи ҳукмдорлар «Қишлоқда икки миллион ортиқча испанлар бор» деб таъкидлайдилар. Йўқ, қишлоқда икки юз латифундиячини ортиқча дейиш керак. Франко ғалаба қозонгандан сўнг молия олигархияси билан тил бириктириб Испанияни ўзаро бўлиб олганлар, уни ўзларининг катта ер мулкларига, баҳайбат банкка айлантирганлар ана шулардир. Кези келганда шуни айтиш керакки, 1965 йилда бешта йирик испан банки келтирган даромад Ғарбий Европа мамлакатларидаги худди шундай банклар олган даромаддан ошиб кетди. Шундай бўлишига қарамай Испаниядаги кишиларнинг турмуш даражаси Ғарбий Европадагидан бир неча марта паст.

Мадридда «АБС» деган газета чиқади. Мулкдорларга садоқат билан хизмат қилувчи бу газетада ҳар якшанба куни «Раҳм-шафқат саҳифаси» чиқарилади. Бу саҳифадан қуйидаги эълонларни ўқидим: «Оиласида олти бола бўлган бу оилага мурувват қилинглар. Болаларнинг отаси оддий ишчи, бунинг устига тутқаноқ касалига мубтало бўлган». Яна бир эълонда: «Уч болалик бу оилага шафқат қилинглар, болаларнинг бири ва онаси ўпка касалига йўлиққан».

«АБС»да бошқа тарздаги эълонлар ҳам босилади. Масалан, қандайдир акционер жамиятига қарашли универсаль магазин рекламаси эълон қилинган. Бироқ унинг эгалари ким эканлигини бутун жаҳон билади. Бу Испанияда отнинг қашқасидек ҳаммага маълум ва машҳур Кармен Поло де Франкодир. Унинг укаси Николас кўпчилик уйсозлик компанияларида маслаҳатчилик қилади. Каудильонинг қизи — маркиза Вильяверде Қуёш қирғоғидаги йирик меҳмонларнинг акцияларига эга. Франконинг куёви маркиз Вильяверде Испанияда мотоцикль ишлаб чиқарувчи йирик концерннинг хўжайинидир. Бир ховуч Франкочи министрлар, масалан, қишлоқ хўжалик министри — йирик помещчик, Бильбао банкининг собиқ директори — молия министри, Урнихо олигархиясидан чиққан оила билан қариндошчилик қилишга интилаётган юстиция министри, йирик монополияларнинг маслаҳатчилари ҳисобланган генераллар оиласи — бугунги кунда Испанияни ўзаро бўлиб олган кишилар аслида ана шулардир.

Эусебио СИМОРРА,
испан журналисти.
(АПН).

ЯНГИ ҲАВО ЙЎЛИ

ОТТАВА, 11 июль. (ТАСС). Бугун Канада пойтахтида СССР билан Канада ўртасида тўппа-тўғри ҳаво алоқаси ўрнатиш тўғрисидаги битимни имзолаш тантанали вазиятда ўтди. Совет томонидан битимни СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский билан СССРнинг Канададаги элчиси И. Ф. Шпедько:

Канада томонидан — Канада бош министри Лестер Б. Пирсон билан ташқи ишлар министри Поль Мартин имзоладилар.

Битим дарҳол кучга киради. Тарихда биринчи марта у СССР билан Шимолий Америка қитъаси ўртасида мунтазам ҳаво йўли очади.

Айни бир маҳалда ҳукумат битимнинг техникавий жиҳатларини белгилаб берувчи ҳар хил ҳужжатлар имзоланди. Аэрофлот билан «Эйр Канада» авиакомпанияси ўртасида коммерсия битими ҳам имзоланди.

Д. С. Полянский билан Л. Б. Пирсон табрик нутқлари сўзлашди.

АФРИКАЛИКЛАРГА ҚАРШИ АМЕРИКА БОМБАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИЛМОҚДА

ДОРУССАЛОМ, 12 июль. (ТАСС). Португалия мустамлакачилари Америка Қўшма Штатлари етказиб бераётган авиабомбалар ва бошқа қуроллардан португалиянинг Африкадаги мустамлакаларининг мустақиллиги учун курашаётган ватанпарварларга қарши ишлаётганлигини мозамбик озодлик фронтининг (Фрелимо) вакили бу ерда гапириб берди.

АҚШнинг НАТО доирасида бераётган бу ёрдамидан, деди сўнгра у, Португалия босқинчилари ўзлари «шубҳали» деб ҳисоблаган қишлоқларни ваҳшиёна бомбардимон қилмоқ ва тинч аҳолини қириб ташламоқ учун ишлатмоқдалар.

ҲАР ТЎҒРИДА

● **Британия ҳарбий министрлигининг махсус комиссияси Лондондаги Йорк герцоглиги саройи олдидаги қўриқловчи постни тарқатиш тўғрисида қарор қабул қилди. У ерда икки гвардиячи кун-тун қоровул бўлиб турар эди. Маълум бўлишича, бу пост ҳали Наполеон урушлари даврида таъсис қилинган ва қоровулларнинг зиммасига Веллингтон герцоги отларини қўриқлаш вазифаси ҳам юкланган экан.**

● **Италиядаги Феррара шаҳрининг черковларидан бирида дуо ўқийдиган автомат ўрнатилган (ўз-ўзидан маълумки, унинг «хайр-эҳсон»ни ташлайдиган тешикчаси ҳам бор). Черковдаги расм-русмларни «автоматлаштириш» Ватикандаги «Оссерваторе Романо» газетасининг ғазабини қўзғатди. Диндорлар, деб аччиқ ҳазил қилади газета, «иш ҳали махсус тариф билан 22.00 дан кейин телефонда сиғинишгача бориб етгани йўқ-ку», деб ўзларини овунтириб юришлари мумкин.**

● **Бухарест университетининг олими узоқ текширишлардан кейин шундай қарорга келди: эрамизгача 1500 йил билан эрамизнинг 1850 йили ўртасида турли давлатлар билан «умрбод» тузилган ҳар 7500 шартномадан бири ўртача икки йилгина ўз кучини сақлаб турган.**

● **Милан шаҳридаги тайёр кўйлаклар сотадиган магазинлардан бирида шундай эълонни ўқиш мумкин: «Агар сиз американликка ўхшаб юришни хоҳламасангиз, бизнинг кўйлакларимизни сотиб олинг».**

● **Питсбург шаҳри (АҚШ) почта бўлими зиммасига жуда оғир вазифа тушиб қолди — «шаҳардаги энг аҳмоқ адвокатга» деган адрес ёзилган хатни эгасига топшириш керак эди.**

Хат ўн адвокатга олиб борилди. Уларнинг ҳаммаси ҳам жаҳлланиб, хатни қайтариб беришди. Фақат ўн биринчиси хатни олишга рози бўлди. Конвертдан 100 доллар ва «Сизни бутун қалбимдан табриклайман. Сиз ўз ҳамкасбларингизга қараганда унча аҳмоқ эмас экансиз» деган сўзлар ёзилган хат чиқди.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, ўртоқ Б. Х. Маъзумов Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри вазифасидан озод қилинди.

ТОШКЕНТ СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

Тошкент сейсмик станция аппаратлари 12 июлда бир марта 2 баллдан кам ва бир марта 3 балл, 13 июлда эса 3 марта ер тебранганини қайд қилди. Улардан бир марта икки баллдан кам ва икки марта 2 балл даражасида ер тебранган.

БУҒДОЙ ГИБРИДИ

Озарбайжонлик академик Имом Мустафоев томонидан бундан 30 йил муқаддам яратилган «Севинч» ва «Жаъфари» навли кузги буғдой дурагайлари донининг юқори сифатли бўлиши ва ҳосилдорлиги билан ажралиб туради. «Севинч» Закавказьедаги ягона қаттиқ буғдойлардан бўлиб, 25 градусгача совуққа бардош беради. Ундан бошқа кузги буғдойларга қараганда анча юқори ҳосил олинади.

Ҳозир селекционер Озарбайжонда кенг тарқалган ёввойи ўтлар турига мансуб бўлган эгилопсни буғдой билан чатиштиряпти. Дастлабки чатиштиришлар пайтида буғдойга эгилопснинг ижобий хусусиятлари — қурғоқчиликка чидамлилик хусусиятигина эмас, балки салбий, масалан касалликларга, айниқса қоракуя касаллигига бардош бера олмаслик хусусияти ҳам ўтди. Мустафоев бундай хусусиятлардан ҳоли бўлган эгилопс турларини топишга ҳаракат қилди.

Закавказье бўйлаб ўтказилган экспедиция 4 йил давом этди — деярли ярим миллион квадрат километрга тенг келадиган майдон текшириб чиқилди. Олимлар 600 мингдан кўпроқ буғдой, 700 хил арпа, 300 дан кўпроқ эгилопс навларини топдилар... Озарбайжонда бошоғи эгилган буғдой — спельта топилди.

Коллекциянинг турли-туманлиги серҳосил ва чидамли буғдой навларини яратиш учун бирдан-бир асос бўлди. Генетика ва селекция институтининг бир группа ходимлари ва аспирантлари Мустафоев раҳбарлигида турлараро ва турлар ичида дурагайлаштириш бўйича кўпгина тажрибалар ўтказдилар. Деярли барча экилаётган ва ёввойи буғдойлар чатиштириб кўрилди.

Олинган кўпгина дурагайлар поясининг пастлиги, серҳосил пояларнинг кўплиги, бошоқларнинг тўлалиги ва донининг йириклиги билан ажралиб туради. Битта бошоқда 84 тагача дон санаш мумкин. Дурагайлар дони оналик формаларининикига қараганда икки баравар оғир. Донда оқсил моддалари кўп.

Имом Мустафоев қора буғдой билан эгилопсни ҳам чатиштиряпти. Олимни қора буғдойнинг қимматли хусусияти — совуққа чидамлилиги қизиқтириб қолди. У республиканинг тоғли иқлимига мослашган буғдой навини яратиш учун худди ана шу хусусиятдан фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Ҳозир дурагай дон олинди. У жиддий генетик текширишдан ўтказилмоқда.

Ирина МОСЕСОВА,
(АПН).

ОБ-ХАВО

Бугун республикамизнинг барча районларида ҳаво очиқ келади. Ёғингарчилик бўлмайди. Секундига 0-5 метр тезликда кучсиз шамол эсади. Ҳарорат 35-40 даража бўлади.

Тошкентда ҳаво очиқ бўлиб, секундига 0-5 метр тезликда шамол эсиб туради. Кечаси 19-21, кундузи эса 35-40 даража иссиқ бўлади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.55 — Озодалик — саломатлик гарови. 8.25 — Совет авторлари қўшиқлари. 9.30 — Енгил куйлар. 9.45 — Халқаро темада (тож.). 10.30 — Экран куйлари. 11.10 — Тошкент экскаватор заводида. 11.25 — Концерт. 12.15 — Концерт. 13.30 — Опереттлардан парчалар. 16.15 — Композитор Мутал Бурҳонов. 18.10 — Ёзувчилар Тошкент ҳақида. 18.30 — Концерт. 19.20 — Татар куйлари. 20.00 — «Ботқоққа ботганлар» (рус.). 20.15 — Қурувчилар учун музикали эшиттириш (рус.). 20.45 — Дала шийпони — оммавий тарбия маркази. 21.20 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт. 22.00 — Гуллар водийси бўйлаб 2 минг километр. 22.10 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 22.40 — С. Волгиннинг «Судлар ва судланувчилар» романидан парча (рус.). 23.20 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.30 — **Физика** (Металларда электр токи). 12.40 — **Физика** (Суюқлик ва газларда электр токи).

Рус тилида: 13.50 — **Химия.**

Рус тилида: 18.00 **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Парижликлар, Париж қиссаси** (ҳужжатли фильмлар). 19.10 — **Ғийбат мактаби** фильм-спектаклининг 1-серияси.

20.30 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар,** 20.50 — **Орден муборак, чўлқувар дўстлар,** 21.50 — **Ҳалонат** (бадиий фильм).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 14/VII да **Қаламқошлигим,** 15/VII да **Равшан ва Зулхумор.**

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигининг
Г. С. ТИТОВ НОМЛИ
Республика махсус спорт мактаб интернати
1966/67 ўқув йилига
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

III—IV—V синфларда — сузиш, IV—V синфларда — спорт гимнастикаси, V — VI синфларда енгил атлетика ва футбол бўйича тайёрлик берилади.

Махсус спорт мактаб-интернатига умумий таълим предметларидан «яхши» ва «аъло» баҳоси ҳамда соғлиғи аъло даражада бўлган ўқувчилар қабул қилинади.

Дарслар ўзбек, рус тилларида олиб борилади.

Мактаб-интернатни тамомлаганлар ўн йиллик ўрта маълумот ва юқори класс спортчиси деган номни оладилар.

Мактаб-интернат ўқувчилари республика мусобақаларида ўз областлари учун қатнашиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Мактаб-интернатни тамомлаганлар истаган олий ўқув юртларига киришлари мумкин.

Ота-оналардан директор номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб берилади: ўзлаштириш табели, туғилганлик ҳақидаги гувоҳноманинг асли, 26-форма индивидуал медицина картаси, ота-оналарнинг турар жойидан (қарамоқларидаги оила аъзолари кўрсатилган) справка, ота-оналарнинг иш жойидан (оқладлари кўрсатилган) справка, 6×9 сантиметр ҳажмида 2 та фотокарточка.

Аризалар 10 августгача қабул қилинади.

Умумий жисмоний ва спорт тайёргарлиги бўйича кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар-97, Чилонзор район, 3-Қурилиш проезд, 38-уй (9, 11-трамвай ва 76, 15-а автобуснинг охирги остановкаси).

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигининг
РЕСПУБЛИКА 10 ЙИЛЛИК
музика мактаб-интернати
дарслар ўзбек, рус тилларида олиб бориладиган 5-синфларга 1966/67 ўқув йили учун
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Музика мактаб-интернатига 4-синф ҳажмида маълумотли, музикага қобилияти бўлган 11 ёшдаги ўғил болалар қабул қилинади (областлардан эса биринчи навбатда қабул қилинади).

Қабул қилинганлар давлат таъминотида бўлади.

Мактабни тамомлаганлар умумий ўрта ва музикадан ўрта маълумот ҳамда духовой асбоблар музиканти деган малакани оладилар.

Аризалар 20 августгача қабул қилинади.

Танлаш комиссияси 20 августдан 25 августгача ишлайди.

Музика мактаб-интернатига музикадан олий маълумотли: **труба, валторна, туба, «Е» ва «В», баритон бўйича ўқитувчилар, концертмейстерлар ҳам керак.**

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Калинин район, Ленин қишлоқ Совети, Калинин номли колхоз (Табиат музейидан қатнайдиган 44, 81-автобуслар боради).

АКАДЕМИК И. П. ПАВЛОВ НОМЛИ
Самарқанд давлат медицина институти
КУНДУЗГИ БЎЛИМНИНГ:
давoлаш ва педиатрия факультетларига
1966/67 ўқув йили учун
СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Институтга кирувчилар: физика, химиядан (оғзаки), рус тили ёки ўзбек тилидан (ёзма) имтиҳон топширадилар.

Ҳужжатлар 31 июлгача қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Адрес: Самарқанд шаҳар, Артем кўчаси, 23-уй.

Тошкент шаҳридаги
40-ПРОФТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
камида 8-синф ҳажмида маълумотли, 15-17 ёшдаги йигитлардан
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ ДАВОМ ЭТТИРАДИ

Билим юртидаги ихтисослар: **дурадгор, мебелчи-дурадгор, автослесарь, шофер-автокранчи, сантехника слесари.**

Ўқиш муддати — 2 йил ва 3 йил.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Қабул қилинганлар кунига 3 марта овқат, форма кийим ва иш кийими билан таъминланади.

Аризалар ҳар куни эрталаб соат 9 дан кундуз 5 гача қабул қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳар, Луначарский шоссе, 69-уй (1, 2, 4, 20, 41, 74-автобуснинг «Партия мактаби» остановкаси).

«Узбекгидроэнергострой» трестига қарашли
«ПРОМЭНЕРГОСТРОЙ» ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА
бош бухгалтер ўринбосари, дурадгорлар, ғишт терувчилар, бетончилар, йиғма темир-бетон монтажчилари, ёрдамчи ишчилар
КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқ билан, оилалилар эса уй-жой билан умумий асосда таъминланади.

Мурожаат учун адрес:
Оржоникидзе район, Барраж станцияси;
Тошкент шаҳар, Педагогическая кўчаси, 40-а уй (91-мактаб).
Тошкент шаҳар, Высоковольтная кўчаси, 7-уй.

«ТАШКЕНТДОРСТРОЙ» ТРЕСТИГА
йўл инженерлари ва техниклари (ишлаб чиқариш-техника бўлимида ва лабораторияда ишлаш учун), **таъминот бўлими бошлиғининг ўринбосари, бош энергетик, старший товаровед, русча машинистка, шоферлар, ишчилар, тракторчилар, бульдозерчилар, скреперчилар**
КЕРАК

Тошкент шаҳар, Новомосковская кўчаси, 30-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон 6-35-72.

«Совет Тожикистони» газета редакцияси коллективи севимли шоир, дўстимиз **Ғафур ҒУЛОМНИНГ** вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Бизнинг адрес ва телефонлар
СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37263. Партия турмуши — В33469, В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалиги — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ 158. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 06574.